

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

Кваліфікаційна робота магістра

На тему «Медіаобраз України в інформаційному просторі країн ЄС під час російського повномасштабного вторгнення»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0612-ж-з
Спеціальності 061 «Журналістика»
(освітня програма «Журналістика»)
Колода А.С.
Керівник: к. н. соц. ком., доц.
Костюк Ю.В.
Рецензент: к.філол.н., доц.
Іванець Т.О.

ЗМІСТ

Реферат.....	3
Завдання.....	5
Вступ.....	7
Розділ 1. Теоретичні засади формування позитивного медіаобразу у сучасному суспільстві	11
1.1 Поняття «медіаобразу» та значущість формування іміджу України у країнах ЄС	11
1.2 Складові висвітлення українських подій у системі закордонних ЗМІ під час повномасштабного вторгнення	20
Розділ 2. Образ України у сучасній міжнародній журналістиці	27
2.1 Тема України в інформаційному телевізійному просторі Угорщини	27
2.2 Тема України в інформаційному телевізійному просторі Польщі	41
2.3 Тема України в інформаційному телевізійному просторі Німеччини	52
Висновки	72
Список використаних джерел.....	78
Додаток А Наукова публікація.....	84
Додаток Б Сертифікат про участь у конференції	87
Декларація академічної доброчесності.....	88

РЕФЕРАТ

Тема магістерської роботи: Медіаобраз України в інформаційному просторі країн ЄС під час російського повномасштабного вторгнення.

Обсяг основного тексту: 70 сторінок.

Кількість використаних джерел: 61.

Мета дослідження – проаналізувати медійний образ України в інформаційному просторі країн Європейського Союзу (Угорщини, Польщі, Німеччини) під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну.

Мета роботи передбачає виконання певних **завдань**:

1) розкрити наукове тлумачення поняття «медіаобраз» та з'ясувати історичний розвиток;

2) визначити ключові чинники, що впливають на формування медійного образу України в інформаційному просторі ЄС;

3) проаналізувати реакцію політичних лідерів країн Європейського Союзу на події війни.

4) проаналізувати як іноземні телеканали країн Угорщини, Польщі та Німеччини висвітлюють новини про Україну.

Об'єктом дослідження: інформаційний простір країн Європейського Союзу, а саме такі мовники: Угорщини – «HirTV», «RTL» та «M1»; Польщі – «TVP Info», «Polsat News», «TVM24 Bis»; Німеччини – «ARD», «ZDF», «RTL Television» з 24.02.2022 по 06.06.2023 рр.

Предметом дослідження є медіазасоби телевізійних матеріалів, завдяки яким передається образ України та формується громадська думка про неї.

Отримані результати: проаналізовано новини телеканалів Угорщини, Польщі та Німеччини про Україну. Визначені ключові чинники, що впливають на формування образу України у просторі ЄС. Розкрито наукове тлумачення та історія поняття «медіаобраз». Досліджені реакції політичних лідерів країн ЄС.

Ключові слова: медіаобраз, медіаобраз України, війна, ЄС, інформаційний простір, повномасштабне вторгнення.

SUMMARY

The Master's paper is dedicated to the analysis of such an actual problem, Media image of Ukraine in the information space of the EU countries during the Russian full-scale invasion.

The object of the work is the information space of European Union countries, specifically media outlets in Hungary – "HirTV," "RTL," and "M1"; in Poland – "TVP Info," "Polsat News," "TVM24 Bis"; in Germany – "ARD," "ZDF," and "RTL Television" The subject of the research consists of media tools of television materials through which the image of Ukraine is conveyed and public opinion about it is shaped.

Research Objective: To analyze the media image of Ukraine in the information space of European Union countries (Hungary, Poland, Germany) during the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine.

The research work aims to accomplish specific tasks:

1. Explore the scholarly interpretation of the concept of "media image" and trace its historical development.
2. Identify key factors influencing the formation of the media image of Ukraine in the information space of the EU.
3. Analyze the reactions of political leaders in European Union countries to the events of the war.
4. Examine how foreign television channels from Hungary, Poland, and Germany cover news in Ukraine.

Obtained Results: We have analyzed the news of TV channels of Hungary, Poland and Germany about Ukraine. The key factors affecting the formation of the image of Ukraine in the EU space are identified. The scientific interpretation and history of the concept of "media image" is revealed. The reactions of the political leaders of the EU countries are studied.

Key-words: media image, media image of Ukraine, war, EU, information space, full-scale invasion.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет журналістики
Кафедра журналістики
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 061 журналістика
Освітня програма «Журналістика»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Чернявська Л. В. _____

« 12 » грудня 2023 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА СТУДЕНТЦІ

Колоді Аліні Сергіївні

1. Тема роботи: «На тему «Медіаобраз України в інформаційному просторі країн ЄС під час російського повномасштабного вторгнення»» («The media image of Ukraine in the information space of the European Union countries during the Russian full-scale invasion»), керівник роботи – Костюк Юрій Вікторович, к. філол. н., доц., затверджені наказом ЗНУ № 660-с від 03 травня 2023 р.
2. Строк подання студентом роботи – 13 грудня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи – праці таких дослідників: У. Еко, Ю. Лотмана, Г. Маклюєна, І. Михайлина, Г. Почепцова, З. Фройда, К. Юнга та інші.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) розкрити наукове тлумачення поняття «медіаобраз» та з'ясувати історичний розвиток; 2) визначити ключові чинники, що впливають на формування медійного образу України в інформаційному просторі ЄС; 3) проаналізувати реакцію політичних лідерів країн Європейського Союзу на події війни; 4) проаналізувати як іноземні телеканали країн Угорщини, Польщі та Німеччини висвітлюють новини в Україні.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання видав (дата і підпис)	Завдання прийняв (підпис)
Вступ	Костюк Ю.В. доц.	20.02.2023	20.02.2023
1 розділ	Костюк Ю.В. доц.	28.04.2023	28.04.2023
2 розділ	Костюк Ю.В. доц.	10.10.2023	10.10.2023
Висновки	Костюк Ю.В. доц.	10.11.2023	10.11.2023

6. Дата видачі завдання 08.02.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Скласти графік виконання роботи, визначити мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження.	08.02.2023	Виконано
2	Написати попередній варіант вступу і змісту. Дібрати наукову літературу, визначити емпіричні джерела.	20.02.2023	Виконано
3	Опрацювати літературу, написати теоретичну частину, оформити список літератури	28.09.2023	Виконано
4	Розробити сценарії матеріалів творчого проєкту. Скласти його опис та обґрунтування.	02.10.2023	Виконано
5	Сформувати список творчого доробку, написати всі інші підрозділи практичної частини	10.10.2023	Виконано
6	Написати висновки і оприлюднити матеріали творчого проєкту	20.10.2023	Виконано
7	Оформити роботу відповідно до вимог	10.11.2023	Виконано
8	Пройти процедуру попереднього захисту	21.11.2023	Виконано
9	Пройти процедуру нормоконтролю та рецензування	07.12.2023	Виконано
10	Перевірити роботу у програмі Unichesk	08.12.2023	Виконано
11	Виправити зауваження і здати роботу на кафедру.	11.12.2023	Виконано

Студент _____ Колода А.С.

Керівник роботи _____ Костюк Ю.В.

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Усманова О. В.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний інформаційний простір є відображенням подій та явищ у світі, він формує громадську думку про країни та події в них. В умовах повномасштабної війни, інформаційна сфера стає ключовою у формуванні політичних, ідеологічних та геополітичних поглядів значної частини суспільства. Адже після 24 лютого 2022 р. світова спільнота розділилась на фронти: поле бою та інформаційний простір. У цей період загострилась боротьба за свідомість суспільства через різні телекомунікаційні канали і стала вкрай важливою у формуванні медіаобразу країни, як України, так і росії. Саме в цей час особливо актуальним є прагнення українців демонструвати відмінну національну ідентичність на ментальному рівні, виявляти загальнолюдські цінності та дотримання прав і свобод людини; демонструвати згуртованість та єдність у боротьбі з агресором.

Телебачення є одним із доступних масових засобів сприйняття інформації для людей. У порівнянні з читанням преси або прослуховуванням радіо, телебачення через візуальну складову передає глядачу більш видовищну «картину» події. Саме через це образи, що створюються у телевізійних програмах, мають значний вплив на аудиторію і викликають емоційні реакції, формуючи позитивне або негативне сприйняття суспільством війни.

Актуальність роботи полягає у тому, що Україна вже дев'ять років привертає увагу іноземних ЗМІ. Від початку війни на сході України світові видання лише періодично висвітлювали цю тему, проте повномасштабне вторгнення на територію суверенної держави у центрі Європи стало провідною темою у закордонних медіа. Відмінними є й наративи щодо України, хоча світова спільнота визнає нескореність, стійкість та волю до перемоги у цій війні й незалежність українського народу.

Мета дослідження: проаналізувати медійний образ України в інформаційному просторі країн Європейського Союзу (Угорщини, Польщі, Німеччини) під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну.

Мета роботи передбачає виконання певних завдань:

- 1) розкрити наукове тлумачення поняття «медіаобраз» та з'ясувати історичний розвиток;
- 2) визначити ключові чинники, що впливають на формування медійного образу України в інформаційному просторі ЄС;
- 3) проаналізувати реакцію політичних лідерів країн Європейського Союзу на події війни;
- 4) проаналізувати як іноземні телеканали країн Угорщини, Польщі та Німеччини висвітлюють новини в Україні.

Об'єктом дослідження є інформаційний простір країн Європейського Союзу, а саме мовники: Угорщини – «HirTV», «RTL» та «M1»; Польщі – «TVP Info», «Polsat News», «TVM24 Bis»; Німеччини – «ARD», «ZDF», «RTL Television» з 24.02.2022 по 06.06.2023 рр.

Предмет дослідження: телевізійні матеріали, у яких висвітлюються події в Україні та за участі українців, що формують громадську думку аудиторії.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Дослідження ґрунтується на теоріях медійної комунікації, політичної комунікації та міжнародних відносин. Загальнотеоретичне підґрунтя для досліджень масово-комунікаційних процесів мають праці науковців У. Еко, Ю. Лотмана, Г. Маклюєна, І. Михайлина, Г. Почепцова, З. Фрейда, К. Юнга. Під час дослідження використані праці щодо психологічного іміджу зробили (Л. Браун, Д. Джеймс, Д. Доті, Дж. Фолі та ін.).

Наукова новизна одержаних результатів:

Уперше:

- проаналізовано імідж України у новинних матеріалах, що транслювалися на телебаченні країн ЄС: Угорщина, Польща, Німеччина з 24 лютого 2022 р. по 6 червня 2023 р.;

- охарактеризовано поняття «медіаобраз»;
- визначено основні характеристики медіаобразу України в цьому інформаційному просторі.

Удосконалено:

- зміст поняття «медіаобраз» та його формування інструментами медіа;
- поглиблене розуміння ролі медіа в суспільстві і його значення у формуванні іміджу об'єкта.

Набули подальшого розвитку:

- особливості взаємодії ЗМІ і держав в умовах війни та аналіз реакцій політичних лідерів;
- виявлення нових закономірностей формування медіаобразу України в інформаційному просторі країн ЄС;
- вивчення подальшого формування медіапростору України в країнах ЄС, що створювався під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Методи дослідження: дослідження проведено за таких методів (аналізу, синтезу, дедукції, термінологічного аналізу, узагальнення, порівняння). За допомогою них розглянуто поява терміна «медіаобраз»; проаналізовано розвиток слова від філософського та соціального напрямів до мас-медіа; зроблено огляд становлення поняття медіаобразу; порівняна подача новин на телеканалах Угорщини – «HirTV», «RTL» та «M1»; Польщі – «TVP Info», «Polsat News», «TVM24 Bis»; Німеччини – «ARD», «ZDF», «RTL Television»; проаналізовано телесюжети.

Теоретичне і практичне значення дослідження. Результати цього дослідження можуть бути корисними для політиків, медійних діячів, а також громадських активістів, які працюють у сфері міжнародних відносин та громадської дипломатії.

Апробація роботи. Висновки та основні результати роботи були представлені в доповіді на міжнародній науково-практичній конференції The14thInternational Scientific and Practical Conference «Science and Practice:

Implementation to Modern Society», April 26-28, 2023. Manchester. За результатами участі у конференції опубліковані тези (Додаток А).

Структура магістерської роботи. Структура роботи, зумовлена логікою та об'ємом викладу матеріалу, складається зі вступу, 2 розділів, висновків, списку використаної літератури та додатку. Загальний обсяг магістерської роботи становить 70 сторінок. Список використаної літератури містить 61 джерело, які викладені на 6 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО МЕДІАОБРАЗУ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

1.1 Поняття «медіаобразу» та значущість формування іміджу України у країнах ЄС

На початку ХХІ ст., роль ЗМІ, як «володаря думок» і головного інформатора суспільства почала стрімко зростати. Засоби масових інформацій виконують дві основні функції: «інформаційна (збирання, обробка й поширення інформації) та формування громадської думки (в демократичному суспільстві журналістика на своїх сторінках організовує обговорення важливих соціальних проблем, дає можливість виступу для всіх зацікавлених громадян тощо)» [18, с. 10]. Медіа, крім цього, формують думки суспільства, адже інформація оточує нас звідусіль. Щохвилини ЗМІ висвітлюють новини і те, що було головним сьогодні, завтра може вже не вважатися актуальним.

Коли інформації надто багато, вона легко забувається. Іноді ми перестаємо відчувати співчуття до жертв подій, оскільки не можемо перевірити та проаналізувати дані. Тому суспільство стає більш вразливим до маніпуляцій і вірить фейкам.

Із перших днів повномасштабного вторгнення російської армії на територію нашої Батьківщини, вітчизняні та закордонні ЗМІ розпочали цілодобово висвітлювати події на фронті. Українські державні та комерційні телеканали об'єдналися у телемарафон «Єдині новини», щоб спільно вести інформаційну кампанію та виступити у контрпропаганді російській медіапропаганді. Медійники назвали це «феноменом», «телерадіодивом» та «інформаційною ППО» [2]. Також, завдяки ЗМІ, як українським, так і закордонним, наша країна отримала світове визнання за опір Росії.

Слід відзначити, що визначення поняття «образ» різняться в залежності від галузі науки, в якій воно досліджується. Загалом існують філософський, психологічний, художній, мистецький, публіцистичний, історичний, медійний

та інші види образів. Українське слово «образ» має давньогрецький відповідник «ейдос» (вигляд), німецьке «bild», французьке «image», англійське «image, picture», польське «obraz» [20, с. 346]. За академічним тлумачним «Словником української мови» в 11 томах, термін «образ» має декілька значень. Образ: 1) зовнішній вигляд кого-, чого-небудь (відтворений у свідомості, пам'яті або створений уявою); 2) специфічна для літератури і мистецтва конкретно чуттєва форма відображення дійсності; 3) відображення в свідомості явищ об'єктивної дійсності (філософський образ); 4) зображення якого-небудь явища через інше, конкретніше або яскравіше за допомогою мовного звороту, переносного вживання слова і таке інше; троп [1].

Філософи Платон та Аристотель першими почали асоціювати образ із внутрішньою формою буття. У працях Платона, термін «образ» вказує на незмінну справжню природу речей, і він є однією з вічних трансцендентних сутностей, доступних для сприйняття лише розумом [55, с. 185]. Платон працював над поняттями «образ», і «ідея», вважаючи їх, майже, як синонім. Ідеї виступають в якості прототипів реальних речей і можуть бути розглянуті лише розумом, а не за допомогою почуттів. Ідеї є об'єктивними, і вони керують матеріальним світом речей, який є відображенням світу ідей. У свою чергу, образ відтворює світ матеріального, будучи копією ідей [55, с. 236].

Аристотель дав власне тлумачення поняття «образ», стверджуючи, що воно є схожим за значенням до «іманентної форми», тобто форми, яка не відокремлюється від матеріального субстрату речі. Детальніше цей підхід відображено в його трактаті «Про душу». Тут Аристотель висуває твердження, що образи виникають не від ідей, а від матеріального світу. Речі матеріального світу виникають з почуттів, відчуттів і уяви, які і є джерелом цих образів. Образи створюються як відображення цих речей. Таким чином, через почуття, одні і ті ж об'єкти можуть бути відображені різними способами, не лише такими, якими вони є, але і такими, якими їх бачать інші. Ця ідея дуже близька до сучасного розуміння терміну «образ». Аристотель акцентує на тісному

зв'язку між образом і речами, які він відображає, хоча загалом він розглядає образ як результат відображення цих речей [43, с. 430].

Останні роки особливу увагу в медіадослідженнях приділяється аналізу того, як образ певної країни відображається в ЗМІ іншої країни. І ця проблематика стала предметом досліджень як окремих вчених, так і дослідницьких організацій. Значний прогрес у вивченні образу країни в контексті міжнародних відносин був зафіксований у 50-тих роках ХХ ст., якраз після завершення Холодної війни [34, с. 80]. Одним із перших був американський економіст і міждисциплінарний філософ К. Боулдінг. Він детально розглянув і проаналізував ідею формування національного образу та його вплив на міжнародні відносини. У своєму есе «Національні образи та міжнародні системи», яке було опубліковано у 1959 році, він детально розглянув вплив образу країни на міжнародну політику [39, с. 122].

Автор наголошує на тому, що образ країни має значний вплив на процеси ухвалення політичних рішень, бо він є результатом повідомлень, що надходили в минулому. Для міжнародних систем також важливий сам образ країни, її імідж, і образ її органів управління, які формують її зовнішнє оточення. За словами К. Боулдінга, нація – це сума образів осіб, що її складають, які можуть бути як впливовими посадовими особами, так і звичайними громадянами. «Сила тих людей, які приймають рішення вимірюється тим – життя скількох людей залежить від цього рішення» – зауважує дослідник [39, с. 121].

На думку зарубіжних вчених Ш. Вледушеску, Ч. Пісоа і А. Трайстару, образ, який існує у свідомості індивіда, насправді є результатом сприйняття цієї людиною певного соціального об'єкта. Він формується на основі конкретних характеристик індивідуума, таких як вік, стать, релігія, рівень освіти і культури [50, с. 388, 49, 39]. Американський філософ Боулдінг виокремлює ключові аспекти національного образу, включаючи територіальний аспект, аспект ворожості і дружби (який визначає стабільність та безпеку відносин між державами), і аспекти сили і слабкості. Усі ці складові образу

країни визначають її позицію в міжнародній політиці, її статус як суб'єкта чи об'єкта в ухваленні міжнародних політичних рішень [39, с. 121].

Теоретик журналістики, професор В. Здоровега описує образ як «репродуковану в уявленні, емоційно окрашену, предметно виражену (тобто чуттєво-наочну) елементарну одиницю відображення дійсності» [12]. Він вважає, що образ це «предметна реакція суб'єкта на конкретну подію, яка зумовлена уявленням та емоційною чуттєвістю самого індивіда» [12]. За тлумаченням «Сучасного словника літератури і журналістики»: «Образ – це результат віддзеркалення об'єкта у свідомості людини.

Образ є об'єктивним за своїм джерело – відображеному об'єкту та суб'єктивним за формою існування» [6, с. 447]. У статті «Інформаційний образ як комунікативна категорія», І. Михайлин розглядає поняття «інформаційного образу» як невід'ємну складову інформаційного процесу. Цей образ формується комунікаційником на підставі важливої суспільної події, свідком якої він став. Спираючись на думку дослідника, «інформаційний образ – це матеріально втілене уявлення про реальну дійсність, тавтологічне, тотожне її відображення; не насажене енергією авторського ідеалу; це образ сухий, неестетичний, точний, позбавлений художніх засобів, тотожний своєму значенню, активний щодо застосування понятійного й категоріального апарату, спрямований на зображення швидше події, ніж людини» [6, с. 133]. Він порівнює цей образ з «художнім», описуючи його як яскравий, насичений, багатий на образні засоби. Водночас традиційно під «художнім образом» розуміють будь-який образ у творах мистецтва, незалежно від того, чи йдеться про літературу, кіно, театр, живопис, музику тощо.

У науково-методичній сфері такі терміни, як «образ», «імідж», є тотожними [25, с.65]. Адже, слово «імідж» походить з англійської мови, і означає «образ» та «символ». Дослідження іміджу завжди викликало інтерес серед психологів. У середині ХХ століття значний внесок у розгляд психологічного аспекту іміджу зробили такі вчені, як Л. Браун, Д. Джеймс, Д. Доті, Дж. Фолі та інші. Провідні теоретичні основи для аналізу знаково-

символічних аспектів масово- комунікаційних процесів були відзначені у працях К. Юнга, З. Фрейда, У. Еко, Г. Маклюєна, Ю. Лотмана, Г. Почепцова та інших вчених.

Вперше термін «імідж» з'явився в сфері реклами в США під час 1950-х років. Зазвичай, термін «імідж» традиційно використовують як синонім до слова «образ». У свою чергу, словник журналіста за редакцією Ю. Бідзілі позначає імідж як «цілеспрямовано сформований за допомогою комунікації (ЗМІ, рекламних технологій, інших форм спілкування) образ особи (наприклад, політика) або чогось (фірми, підприємства, товару)» [29, с. 86]. За словами професора Г. Почепцова, «образ – продукт внутрішньої психічної активності індивіда, тоді як імідж є результатом зовнішньої діяльності іміджмейкерів, нав'язаний суб'єкту» [26, с. 96]. Оцінюючи різні точки зору дослідників, наукова спільнота дійшла висновку, що поняття «імідж» і «образ» не можна вважати абсолютними синонімами і використовувати їх як ідентичні терміни.

Починаючи з середини 2000-х років, дослідники почали вивчати поняття медійного образу. Складність полягає в тому, що його визначення має багато варіацій. Німецький соціолог Ніклас Луман визначає мас-медіа як другу реальність, тому медійний образ (тобто образ, який конструюють медіа) являє собою «образ другої (іншої) реальності» (також широко використовується метафора медіа-дзеркало) [21, с. 387]. Канадський філософ Маршал Маклюєн визначив, що медіаобраз транслюється через медіа, а існує в масовій комунікації (причому в різних її формах – сфері освіти, релігії, пропаганди, в масовій культурі, масових акціях, рекламі) [48, с. 254].

Можна розглядати медійний образ з погляду й іміджелогії. Він представляє уявлення про людину або об'єкт, яке створюється за допомогою засобів масової інформації на основі характеристик, рис, ознак особи або об'єкта та їхнього життя. Цей образ виступає як частина уявлення, створеного в суспільній свідомості, і формується через спільну працю різних творчих суб'єктів. Медійний образ, з іншого боку, є автономним і піддається окремому науковому дослідженню й вивченню.

У статті «Публіцистична складова медійного образу» Я. Пархоменко розглядає поняття медійного образу та публіцистичного образу як взаємопов'язані компоненти, зазначаючи, що «особливо значущий компонент в структурі медійного образу пропонується виділити той, який найбільшою мірою відповідає за процес формування громадської думки. Таким компонентом є публіцистична складова або публіцистичний образ. Формується вона за допомогою приписування деякому конкретному фрагменту реальності морально-етичної оцінки в процесі визначення його соціокультурної значущості і впливу» [24, с. 40]. Якщо опиратись на англійські джерела та словники, то медіаобраз вони описують «як громадський імідж відомої людини або організації, їхній характер та ознаки, які, на думку більшості людей, у них є» [47, с. 1127].

Медіаобраз є важливою частиною стратегії країни в міжнародних відносинах і в її бажанні сприяти позитивному розвитку та співпраці з іншими країнами світу. Наприклад, за останні роки Україна успішно формувала свій власний імідж, який набув великого значення як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях. Це стало можливим завдяки ряду факторів та ініціатив, які сприяли покращенню сприйняття України світовою спільнотою. По-перше, Україна активно співпрацює з міжнародними партнерами, спонукуючи доцільні обміни інформацією та взаємним розумінням. Ця співпраця сприяє створенню позитивного іміджу країни та підтримує інтерес до неї. По-друге, Україна активно використовує можливості сучасних медіа та соціальних мереж для розповсюдження інформації про свої досягнення, культуру, історію та інші аспекти життя країни. Це допомагає формувати позитивний образ серед іноземців і відкривати Україну для світу.

Події останніх років, зокрема Революція Гідності та війна, привернули світову увагу до України. Відомі образи героїв цих подій та громадянська активність допомогли сформувати медіаобраз України як країни, що бореться за свої права та демократію. Наприклад, однією з перших вчених, хто почав аналізувати образ України в засобах масової інформації, була дослідниця

Н. Габар – українська журналістка, науковець, доктор наук з політичних наук, професор. Вона є членкинею Національної спілки журналістів України, Академії наук вищої освіти України, Американської асоціації політичних наук. Водночас має низку державних відзнак – нагороджена Почесною грамотою Верховної Ради України, орденом «За заслуги» III ступеня.

У 90-х років XX ст. її дослідження «Політичний портрет Української держави на сторінках «The New York Times» детально описувало уявлення американців про Україну після розпаду СРСР. В своїй праці Н. Габар прокласифікувала статті «The New York Times» за категоріями і авторським підходом, а також розглянула причини негативного сприйняття України та намагалась передбачити найближче майбутнє [5].

У 2012 р. кандидат наук з державного управління В. Гурковський аналізує образ України в європейських та американських ЗМІ. Автор вказує на те, що в 1990-х рр. сприйняття України відбувалося в контексті колишнього СРСР, де акцент був зроблений на військовому, індустріальному та інтелектуальному потенціалі. За словами дослідника, це створило основу для вирішення таких загальнополітичних завдань України, як визнання її суверенітету міжнародним співтовариством, закріплення її позиції в міжнародних організаціях і формування міжнародних коаліцій для підтримки реформ в Україні [7, с. 4].

Варто відзначити, що образ України в світовій пресі вивчали не лише окремі дослідники, але і різні наукові інституції. Серед найактивніших варто виділити Громадську організацію «Агенція іміджу України», «Інститут світової політики», «Global Ukraine News» і «European Journalism Observatory». Дослідження «Україна епохи Януковича в дзеркалі світової преси», було проведено «Інститутом світової політики». Дж. Безп'ятчук, Ю. Кононенко, А. Макота, П. Федорів проаналізували заголовки публікацій в провідних європейських та американських медіа, які мають вплив на формування та реалізацію зовнішньої політики, за період з 25 лютого 2010 р. по 1 вересня 2012 р. [13].

Результати згаданого дослідження вказують на те, що серед найпопулярніших тем, які виносилися у заголовки публікацій про Україну в американських ЗМІ, таких як «The New York Times», «The Wall Street Journal», «Foreign Policy», «Foreign Affairs», були наступні: Ю. Тимошенко, В. Янукович, ЄС, Київ, суд, мова, парламент, зв'язки, Росія, демократія та інші. Персону В. Януковича активно критикували, а під Києвом часто обговорювали офіційну політику столиці. Також в публікаціях час від часу згадували Помаранчеву революцію. Варто відзначити, що «Washington Post» в розділі «Travel Digest» навіть звертав увагу на Чорнобиль та Кам'янець-Подільський як туристичні об'єкти [13]. Активно поширювалась тема Євро – 2012, проте скоріш із негативної сторони і сильно політизувалась. Наприклад, французький футболіст Ерік Кантона, в інтерв'ю «Le Monde» зауважив, що «якби брав участь у матчі, то вийшов би на поле у футболці з написом «Free Timoshenko»» [13]. Революційні події в Україні, призвели до активнішого висвітлення новин про Україну в ЗМІ інших країн.

Важливо відзначити, що в післяреволюційний період, зокрема, після повалення режиму Януковича та наступних політичних змін в Україні, почали з'являтися дослідження щодо іншого сприйняття України в мас-медіа європейських країн. Ці дослідження відображають кардинальні зміни в сприйнятті України за кордоном. У статтях під назвою «Збройні сили України посилюють напади на протестувальників» («Ukraine's Forces Escalate Attacks Against Protesters» – <http://surl.li/lvtoy>) та «Україна має угоду, але і Росія, і протестувальники, здається, насторожені» («Ukraine Has Deal, but Both Russia and Protesters Appear Wary» – <http://surl.li/lvtoy>) в день, коли відбулись масові розстріли людей на Майдані, 20 лютого 2014 р., зазначено, як такий, коли загинуло велика кількість українців з часу здобуття незалежності від 1991 р.

Лютий 2014 р. став визначним в історії, як ключовий період, що змінив події в Україні та суттєво вплинув на її історико-політичний шлях. Крім того, цей місяць визначив геополітичні настрої у світі та суттєво вплинув на дипломатичні відносини між Заходом і Росією. У грудні 2022-го – березні

2023 р. Львівський медіафорум провів дослідження «Протидія нарративам російської пропаганди про Україну в західних медіа», і автори дійшли до наступних висновків. Наприклад, у Франції медіа намагаються дотримуватись «балансу» давши слово російським політикам та псевдоекспертам-пропагандистам. У німецьких медіа часто говорять про Україну як про корумповану державу, інколи не враховуючи прогресу в цій сфері за останні роки. Також, ситуацію з російською православною церквою подають як утиски.

Медіа Італії зосереджені на внутрішніх проблемах і повідомляють лише найгарячіші новини щодо України. В Угорщині, де влада контролює більшість медіа, просувають думку, що держава не повинна «втягуватись у війну» та має відмовитись від співпраці з Росією на користь підтримки України. У Латвії, де існують суттєві російські впливи в медіапросторі через значну російськомовну частину населення, влада і суспільство в цілому висловлюють сильну підтримку України, незважаючи на це [22].

Важливо зазначити, що сучасний світ заснований на інформації, і медіа мають значення не тільки для країн, а й для глобальної спільноти. Кожна країна стежить за своїм медіаобразом, оскільки він може впливати на її міжнародні відносини, економічний розвиток, політичну стабільність і культурний обмін. Україна активно працює над покращенням свого іміджу, демонструючи свої досягнення, культурну спадщину, науковий потенціал і реформи. Подолання стереотипів і негативних уявлень про країну є важливим завданням на шляху до міжнародного визнання та співпраці.

Важливо також зазначити, що Україна, як і інші країни, активно бореться з впливом російської пропаганди на свій медіаобраз. Після анексії Криму Росією і теперішньої війни, російська пропаганда становить загрозу для інформаційної безпеки та медіаобразу країни. Україна веде інформаційну війну, спрямовану на виявлення фейкових новин, що поширюються з боку російських ЗМІ та інших джерел, особливо у період війни. Адже маніпулятивна чи недостовірна інформація, яка публікується російськими ЗМІ і поширюється далі за кордон має негативний вплив на підтримку нашого народу та країни.

1.2 Складові висвітлення українських подій у системі закордонних ЗМІ під час повномасштабного вторгнення

Засоби масової інформації є надзвичайно важливим джерелом інформації щодо подій, які розгортаються в усьому світі, і мають вагомий вплив на формування громадської думки та іміджу країни за кордоном. Медіа виступають як засіб спілкування між країнами, які перебувають у конфлікті, і також як інструмент впливу на глобальне сприйняття подій. Завдяки ним можна поширити інформацію про військово-політичні конфлікти по всьому світу та сформувати громадську думку, яка може впливати на рішення міжнародних організацій і держав.

Серед найвпливовіших медіа-імперій, які визначають тенденції в світових медіа: Time Warner, Disney Company, Sony, Bertelsmann і News Corporation. У цей час CNN International і BBC World вважаються найбільшими міжнародними мережами новин, що мають значний вплив на інформаційний простір. Поза тим, існують важливі гравці на медіа-арені, такі як Associated Press, Euronews, The Guardian, The New York Times і The Financial Times. Ці компанії відіграють ключову роль не лише у культурній сфері, але і в політичному та міжнародному вимірі, формуючи сучасну медіа-реальність та впливаючи на міжнародні відносини між країнами.

Не можна не відзначити, що Україна сприймається у світі як сильна та незалежна нація, яка завжди готова боротися за свої права та не боїться висловлювати свої політичні переконання. З початку 2013 р. стали спостерігатися значні зміни у звітуванні про події в Україні на міжнародних інформаційних платформах. Іноземні ЗМІ все частіше почали публікувати новини, пов'язані з Україною. Зміст повідомлень у період з 2014 по 2021 роки охоплює такі теми:

1. Людські жертви революції в Україні, переговори та заяви світових
2. Втеча Віктора Януковича.
3. Фінансова криза в Україні та фінансова підтримка від МВФ, США, ЄС.

4. Анексія Криму.

5. Перспектива нової холодної війни між Заходом і Росією та її наслідки для глобальної стабільності. Про це заявляла Ангела Меркель у 2014 році у новині «Leaked Recordings Lay Bare E.U. and U.S. Divisions in Goals for Ukraine» (<http://surl.li/lvtqt>).

6. Зустрічі в рамках «нормандського формату».

7. Новий Президент України Володимир Зеленський.

Ці новини мали важливий вплив на світовий медіапростір і міжнародні відносини, формуючи світову думку та реакцію на ключові події в Україні. Ми можемо виділити деякі пункти, які певним чином вплинули на формування образу України в світі:

1. Анексія Криму Росією та війна на сході України, а зараз повномасштабне вторгнення.

2. Україну часто вважають результатом корупції та впливу олігархічних структур.

3. Формування образу України також відбувається через висвітлення участі громадян в революційних процесах: Майдан, Помаранчева Революція.

Зараз сприйняття України в світі вже не таке однозначне. У зв'язку з війною, яка розпочалася 24 лютого 2022 р., Україна продемонструвала себе як нація з сильним духом та єдністю, готовою вести боротьбу за свою незалежність та територіальну цілісність. Протягом кількох годин український народ об'єднався і розпочав активний опір окупантам. Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров заявив, що за 5 годин українці переказали 77 млн гривень на армію до програми «єПідтримка» вже на другий день повномасштабного вторгнення [33]. Україна також отримала важливу підтримку від різних країн світу. У численних країнах відбулися акції на підтримку України, і була створена Міжнародна коаліція на підтримку нашої країни. Цією коаліцією стали члени як Іспанія, Італія, Канада, Сполучені Штати, Латвія, Литва, Франція, Норвегія, Швеція та інші.

У покращенні ситуації на міжнародній арені, медіа відіграють вагому роль у розповсюдженні інформації про події, що розгортаються, як на фронті, так і в суспільстві загалом. З іншого боку, через медіа відбувається маніпулювання свідомістю людей з боку Росії. Пропаганда та дезінформація є невід'ємними складовими російських медіа, і в контексті війни це стає основою для подання інформації у російському медіапросторі. Вже протягом багатьох років вони намагаються створити своє власне бачення подій, яке не відображає реальність. Дезінформація, заміна слів, понять та контексту є основною стратегією їхньої роботи. Наприклад, російські ЗМІ використовують термін «спецоперація» для опису війни в Україні. Вони зображують українську владу та армію як нацистських окупантів, «хохлів», які вбивають мирних жителів і проводять війну проти російської мови та культури.

Водночас, українські медіа створюють контент, який інформує про війну та окупацію, підтримує національну єдність та захищає інтереси країни. Вони також розповідають про військові досягнення та перемоги, що позитивно впливає на громадську думку та підсилює почуття патріотизму серед українців. Засоби масової інформації виступають важливим інструментом інформування про теперішні події людей в країні та за кордоном.

Таким чином, ЗМІ використовують різні стратегії та методи для впливу на громадську думку та формування певних поглядів. Наприклад, публікують інформацію з метою створення дискусій чи суперечок. А це спонукає суспільство до емоцій чи словесних образів.

На міжнародному рівні, ЗМІ виконують не тільки роль джерела інформації для політичних лідерів, але й стають невід'ємною складовою системи для передачі важливих повідомлень серед осіб, які приймають рішення. Медіа стають могутнім інструментом формування державного іміджу, впливаючи на сприйняття та уявлення про країну на міжнародній арені. Дослідники визначили ряд методів, за допомогою яких мас-медіа впливають на політичний процес.

Один із найбільш відомих аспектів цього впливу – це ефект CNN, феномен, що з'явився на зламі політичних наук і медійних досліджень. Згідно з ним, використання в новинах шокуючих зображень гуманітарних криз у світі примушує американських політиків реагувати на ці гуманітарні ситуації, які вони могли б ігнорувати в іншому випадку [44].

Федір Кобан, експерт у сфері міжнародних відносин, виокремив три ключові способи, як можна оцінити політичний вплив ЗМІ [42, с. 46]. Перш за все, він вказує на те, що глобальні медіа перетворили світ у «глобальне село», яке ми можемо змінити способом перегляду того, як громадяни держави бачать себе та інших. Засоби масової інформації не лише надають інформацію, але й впливають на процес навчання людей у всьому світі. У цьому контексті ЗМІ стають ключовим інструментом для встановлення двох типів ідентичності: «всередині групи» та «поза групою», які базуються на репрезентації відмінностей та протиріч. Погляди на «інших» мають велике значення у міжнародних відносинах, оскільки вони впливають на формування союзників та ворогів для держави. Тож, посиляючись на інформацію експерта у сфері міжнародних відносин можна зробити висновок, що ЗМІ сприяють конструюванню реальності міжнародної політики.

По-друге, політичне значення ЗМІ можна визначити через зміни в конфігурації влади в державі. Місцеві, національні та міжнародні інформаційні агентства формують відносини між людьми як на локальному, так і на міжнаціональному рівні через інформацію та образи між країнами [42, с. 47]. На завершення, глобальні медіа залучають свою аудиторію в процес війни, миру та дипломатії. ЗМІ роблять кризи та конфлікти основними темами для обговорення, впливаючи на публічну думку і політику уряду. У той же час, уряди можуть використовувати медіаплатформи задля власних цілей.

Медіа Європейських країн по-різному висвітлюють новини. Наприклад, в Угорщині, де більша частина ЗМІ контролюється владою РФ, місцеві медіа активно просувають наративи про невіддільну співпрацю з Росією та відмову від підтримки України у війні. Ця антизахідна риторика та критика санкцій ЄС

проти росії домінує у провладних ЗМІ, утруднюючи збалансування інформаційного простору. У Франції, медіа намагаються зберігати нейтральну позицію, публікуючи висновки російських політиків і псевдоекспертів-пропагандистів нарівні з іншими думками. Французькі ЗМІ нерідко запрошують гостей із російської сторони для обговорення подій в Україні. У Німеччині, багато інформації про ситуацію в Україні походить від німецьких кореспондентів, які особисто відвідують зони бойових дій і спілкуються з українськими експертами і військовими. Проте, російські нарративи також присутні через деяких проросійських інтелектуалів та осіб, які закликають до досягнення миру «будь-якими шляхами». Незважаючи на це, багато громадян і представників влади виявляють підтримку України.

Латвія відразу підтримала Україну від початку війни. Місцеві ЗМІ активно співпрацюють з українськими експертами і журналістами, надаючи велику увагу актуальним подіям та ситуаціям на фронті. Важливо, що вони запрошують експертів з чіткою позицією стосовно Росії, що допомагає збалансувати інформаційний ландшафт. Коли ж Росія підірвала Каховську ГЕС, то світові ЗМІ одразу не назвали винуватця, а наголосили лише на наслідках.

Британське агентство Reuters, спочатку опублікувало такий заголовок: «Росія та Україна звинувачують одна одну у прориві дамби» (<http://surl.li/lvttt>). Проте, після висловленої критики з боку міністра закордонних справ України, Дмитра Кулеби, агентство виправило текст. Німецьке медіа повідомляли так: «Росіяни підірвали величезну дамбу в Україні» (<http://surl.li/lvttt>), але згодом змінили думку на: «В Україні підірвали величезну дамбу» (<http://surl.li/lvttt>). Французькі медіа «Ліберасьйон» та «Фігаро» також пропагують тезу, що Україна і Росія обвинувачують одна одну у підриві Каховської ГЕС. Громадська організація BRAND UKRAINE разом з Міністерством закордонних справ України представили «Звіт про сприйняття України у світі-2022», який став першим всебічним аналізом сприйняття України за кордоном [11]. Цей звіт ґрунтується на даних дослідницьких компаній України та світу, і включає корисні рекомендації по розвитку міжнародних комунікацій та українського

національного бренду. Аналіз вмісту згадок про Україну в світових ЗМІ був проведений на основі майже 51 мільйонів новин у медіа 184 країн. Пік публікацій, присвячених Україні, припав на кінець лютого та початок березня 2022 р. Основні порушувані теми були такими:

1. 41 % новин стосувались бойових дій, воєнних злочинів Росії та загрози світовій безпеці через російську агресію.

2. 16 % новин писали про міжнародну підтримку та допомогу Україні.

3. 14 % новин фокусувались на енергетичній кризі, особливо після ракетних атак та ударів БПЛА Росії на енергетичну інфраструктуру України.

4. 8 % новин розглядали тимчасово переміщених українців та їхнє життя за кордоном [11].

Також відзначалася згадка міст України, зокрема Маріуполя, Херсона та Харкова, менше уваги приділялося містам, таким як Буча, Ірпінь та Бородянка.

З нашої вибірки на основі цього аналітичного звіту, основними наративами щодо України в медіа за кордоном були такими:

1. Потрібні мирні перемовини.

2. Санкції проти Росії шкодять Євросоюзу.

3. Росія може застосувати ядерну зброю в разі «ескалації конфлікту».

4. Російське вторгнення в Україну спровокували США й НАТО.

5. Україна, не поступаючись Росії, спричинила світову продовольчу кризу.

6. Українські військові загрожують безпеці цивільних.

7. В Україні процвітає «нацизм», зокрема «неонацистський» полк «Азов».

8. Україна – корумпована неспроможна держава.

9. Україна – «розмінна монета» й «маріонетка» Заходу.

10. Допомогати Україні зброєю – означає затягувати війну [11].

Цілком очевидно, що медіа формують образ України через свої сюжети та репортажі, впливаючи на сприйняття країни світовими партнерами. Вони можуть допомагати українському уряду та розповідати

світові про ситуацію в країні, аргументувати свої дії та змінювати стереотипи й перекручувати факти, а можуть навпаки – спотворювати інформацію. З цієї причини важливо, щоб медіа діяли об'єктивно, дотримувалися журналістських стандартів та надавали точну та достовірну інформацію. Правильне та неупереджене висвітлення подій має важливе значення для підтримки України та її боротьби за мир та стабільність на міжнародній арені. 24 квітня 2022 р. Президент України Володимир Зеленський під час пресконференції в київському метро назвав три головні складові, які привели до успіху на початку війни: об'єднання народу, зовнішньополітичне об'єднання антиросійської коаліції, а також він відзначив журналістів: «...Західні репортери – я хочу їм подякувати, бо в нас своя армія, але це те саме, що й Збройні Сили... І ми показали, що це є наймовірним, об'єднавшись з вами, шановні журналісти з інших держав. І саме ви привезли і везете цю правду. Ви апостоли цієї правди. Ви все відчуваєте» [32].

Міжнародні ЗМІ одразу ж зайняли проукраїнську позицію, адже, за словами фахівців, «чи не вперше за багато років у Європі та Північній Америці сформувався суспільний консенсус щодо інтерпретації війни Росії з Україною: Україна – хороша, Росія – погана» [31]. Україна є однією з найважливіших тем у закордонних медіа, що впливає на формування політичного порядку денного у світі, зокрема на збільшення уваги до питань безпеки та демократії.

РОЗДІЛ 2

ОБРАЗ УКРАЇНИ У СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

2.1 Тема України в інформаційному телевізійному просторі Угорщини

Важливою складовою висвітлення війни в Україні міжнародними ЗМІ є їх взаємодія з державою та місцевими ЗМІ. У книзі «Українське суспільство в умовах війни» йдеться про те, що представники влади мають змогу контролювати медіа діяльність міжнародних ЗМІ: відфільтровувати та каталогізувати іноземних журналістів через систему акредитацій, окреслювати їх географічну мобільність через систему офіційного супроводу та престурів і часову мобільність через законодавче регулювання можливого часу публікації деяких матеріалів [31].

Розглянемо мовні особливості сюжетних новин на угорському телеканалі «HírTV», у яких згадується образ України від початку повномасштабного вторгнення. «Hír TV» – це угорський телеканал, який веде мовлення з 2003 р. Він відомий своїми новинними програмами, які виходять цілодобово. Канал позиціонує себе як «інструмент громадянського суспільства» і прагне інформувати глядачів у достовірний і доступний спосіб. «Hír TV» – транслює важливі події у прямому етері. Це дозволяє глядачам бути в курсі подій у режимі реального часу. Трансляції є короткими, щоб люди могли зосередитися на головному (<https://hirtv.hu/gyik>).

За даними моніторингу новинного контенту телеканалу, що зазначені на «Hír TV», у період з 24 лютого 2022 р. по 6 червня 2023 р. слово «Україна» згадувалося в 13 230 новинних сюжетах. Це становить близько 40% від загальної кількості новинних сюжетів, випущених каналом за цей період. Найбільше слово «Україна» згадувалося в сюжетах, випущених у перші місяці російсько-української війни. У цей період війна була головною темою новинних сюжетів у всьому світі. Найбільше слово «Україна» згадувалося в

сюжетах про російсько-українську війну. У них містились матеріали про перебіг бойових дій, наслідки війни для України та реакцію міжнародної спільноти.

За час війни, українці зрозуміли, що влада Угорщини опосередковано контролює більшість місцевих медіа, і просуває думку, що держава не має бути «втягнута у війну» чи відмовляється від співпраці з Росією заради України. У громадських медіа все частіше лунають думки про недовіру антиросійських санкцій, але незалежні ЗМІ не можуть збалансувати цього. За даними дослідженням «Протидія наративам російської пропаганди про Україну в західних медіа», проведеного Львівським медіафорумом у грудні 2022-го – березні 2023 р., у країні поширюється неправдива інформація про становище угорської меншини в Україні, «мовні утиски», масову мобілізацію етнічних угорців до Збройних сил [22].

24 лютого 2022 р. ведуча угорського телеканалу «HirTV» назвала російсько-українську війну – «військовою операцією», «військовим конфліктом» (<https://hirtv.hu/video/260233>). Проте президент Угорщини Віктор Орбан засудив напад Росії на Україну, але й одразу окреслив межі «підтримки». Серед переглянутих матеріалів чітко простежується низка таких чітких меседжів:

1. Жодного залучення Угорщини до війни;
2. Жодної військової допомоги;
3. Жодної підтримки енергетичних санкцій проти Росії [27].

16 березня 2023 р. Росія скинула бомбу на Маріупольський драмтеатр. Угорський телеканал «HirTV», посилаючись на міську адміністрацію Маріуполя, повідомляє, що «російські війська розбомбили будівлю драмтеатру в центрі міста, яка нині служить укриттям для сотень місцевих жителів» (<http://surl.li/mgsmz>). Ця новина є достовірно, адже ведучі вказали ідентифіковане та надійне джерело інформації. У новинному випуску ведучий зачитав інформацію російського інформаційного агентства ТАРС, яка звучала так: «Згідно з повідомленням російського інформаційного агентства ТАРС,

Міноборони Росії відразу спростувало факт удару російських військ по будівлі театру. За їхніми словами, його замінували та підірвали бійці полку “Азов”».

2 квітня Збройні Сили України звільнили Київську область від російських військових. Західні ЗМІ повідомили про низку трупів цивільних, знайдених у Бучі, нещодавно відступили російські війська. Зображення тіл, які лежать на вулицях міста, у підвалах і будівлях, зі зв'язаними руками та слідами згвалтування та інших тортур швидко стали вірусними у Twitter та медіа. У понеділок, 4 квітня, президент України Володимир Зеленський відвідав місто та звинуватив російські війська у «геноциді» та «воєнних злочинах». Інцидент у Бучі та подальші відкриття нових вбивств і широкого вчинення актів тортур і згвалтувань, здається, нескінченно розбиралися в іноземних медіа.

Власне сам заголовок (прев'ю) цієї новини на каналі «HirTV» звучав так: «Нібито російські війська були витіснені з усього району Києва» (<https://hirtv.hu/hirtvvideo>). У своїй підводці і далі у коментованому відеоряді ведучий посилається на інформацію вже екзаступниці міністра оборони України Ганну Маляр та Президента України Володимира Зеленського. Спікер повідомив і про масове поховання, посилаючись на місцеву владу Київської області, зокрема він зазначає таке: «У місті Буча, на північний захід від столиці, вони знайшли масове поховання, в якому були знайдені тіла 280 чоловіків, повідомила місцева влада». У новинному матеріалі не має оціночних суджень у змістовому поданні, думки є чітко відокремлені від фактів. Проте заголовок самої новини має конструкцію, яка викликає сумнів у телеглядачів і може сприйматись неоднозначно.

Інші угорські телеканали, такі як RTL та M1, також висвітлювали новину про звільнення Київської області, проте вже 3 квітня. RTL – це угорський комерційний телеканал, який належить RTL Group. Телеканал пропонує широкий спектр програм, включаючи новини, розваги, спорт, документальні фільми та програми для дітей. Він був запущений 7 березня 1997 р. M1 – це угорський суспільний телеканал, який належить Угорській телерадіокомпанії.

Заголовки новинних повідомлень на зазначених телеканалах мають такі формулювання:

1. RTL: «Жах після російської окупації: братські могили та трупи валяються на вулиці» (<http://surl.li/mgrlj>). У новині ведучий заявив, що «братські могили та трупи, що лежали на вулицях, зустрічали українські війська, які входили у звільнене від російської окупації місто Буча».

Рис. 2.1.1 – Скрін кадру новинного сюжету за 03.04.2022.

У сюжеті додані відео вбитих людей, що лежали, знищені будинки, автівки, а також коментар чоловіка, який розповів жахи окупації. Журналісти додали відеозвернення Президента України Володимира Зеленського. Він заявив, що в Європі лише Віктор Орбан готовий відкрито підтримати Володимира Путіна. Російських офіційних осіб телеканал не цитував. Із погляду тональності інформаційного продукту, то вона позитивна на користь України, також ведучий вживав слова «жорстока бійня», «беззбройні мирні жителі», демонструючи телеглядачам Угорщини події в Україні.

Рис. 2.1.2 – Скрін кадру новинного сюжету за 03.04.2022.

2. М1: «Звільнення Київської області – це переломний момент у війні (<http://surl.li/mgrvl>). На цьому телеканалі ситуація інша. Вони процитували Володимира Зеленського: «За словами Зеленського, в Україні відбувається знищення понад сотні національностей, причиною чого є небажання країни підкорятися політиці Росії», і додали його відеозвернення, після нього п'ятого Президента України Петра Порошенка в Ірпіні, а потім президента Росії Володимира Путіна. Тональність ведучої була нейтральною. Проте вони не показали відео того, що відбувалось у Київській області після деокупації.

Рис. 2.1.3 – Скрін кадру новинного сюжету за 03.04.2022.

5 березня 2022 року телеканал опублікував конференцію російського президента, на якій чітко видно, що Путін жестикулює, а його рука проходить крізь прозорий мікрофон. Його співрозмовниця не реагує на слова та жести президента. Вона дивиться перед собою, ніби нікого там немає.

Рис. 2.1.4 – Скрін кадру новинного сюжету за 05.3.2022.

Новина про повернення українського прапора на острів Зміїний є важливою подією в російсько-українській війні. Так, 7 липня телеканал «HirTV» назвав цю подію «символічною перемогою України» (<http://surl.li/mbsaq>). Журналісти у повному обсязі розкрили новину, надавши інформацію Коли відбулася подія? Що сталося? Хто був залучений? Які наслідки події? Телеканал не використовував емоційних або образливих висловлювань, і він не намагався нав'язати аудиторії свою думку про подію. У сюжеті використані кадри українських військових, звернення Володимира Зеленського, а також Володимира Путіна.

12 вересня Збройні Сили Україні звільнили майже всю Харківщину. Угорське телебачення, зокрема «HirTV», також поінформувало своїх громадян про це (<http://surl.li/mbcdl>). Журналісти посілалися на офіційних осіб, включаючи президента України Володимира Зеленського і Міністра закордонних справ України Дмитра Кулебу. Це означає, що журналісти не намагались навмисно спотворювати інформацію або маніпулювати нею.

Телеканал надав точну інформацію про подію, опираючись на офіційні джерела. Також, ведучий називав війну – «війною» та «агресією». Це означає, що Росія є агресором у цій війні. У новині не спостерігались ворожі висловлювання на жодну із сторін. Позицію Російської Федерації ведучий не коментував. Це означає, що телеканал не намагався виправдати дії Росії.

Інші угорські телеканали, такі як RTL і M1, також висвітлювали цю новину про звільнення Харківщини. Зазначені медіаорганізації також представили новину в позитивному ключі, назвавши подію «важливим успіхом України». На телеканалі RTL ведучий почав новину з заголовку «Місцеві мешканці зустріли українських воїнів із невимовною радістю та сльозами – за кілька днів українці відбили десятки населених пунктів» (<http://surl.li/mgsdq>). Вони показали кадри людей з посмішками, українських воїнів з Прапором України.

Рис. 2.1.5 – Скрін кадру новинного сюжету за 12.09.2022.

Однак, цей мовник процитував пресекретаря президента Російської Федерації Дмитра Пєскова та Главу Чеченської Республіки Рамзана Кадірова аби процитувати російську точку зору на подію. Наприклад, M1 цитувала російського президента Володимира Путіна, який заявив, що російські війська відійшли з Харківщини, щоб зосередитися на інших ділянках фронту.

Рис. 2.1.6 – Скрін кадру новинного сюжету за 12.09.2022.

Висвітлення новин про звільнення Харківщини угорськими телеканалами RTL і M1 можна охарактеризувати як нейтральне. З одного боку, ці телеканали назвали подію «важливим успіхом України» і показали кадри місцевих жителів, які зустрічали українських воїнів із радістю. З іншого боку, вони також процитували російську точку зору на подію, зокрема заяви Дмитра Пєскова та Рамзана Кадірова. Це свідчить про те, що угорські телеканали намагаються бути об'єктивними у своєму висвітленні подій російсько-української війни. Вони не хочуть повністю підтримувати жодну зі сторін. Телеканал «НігTV» був більш схильний до України, ніж до Росії. Він не цитував російську точку зору на подію. Телеканали RTL і M1 були більш нейтральними

8 жовтня на Кримському мості, що з'єднує тимчасово окупований Росією український півострів із материковою частиною РФ, пролунали вибухи. Росія звинуватила Україну у цьому. Угорський мовник RTL висвітили цю подію, надавши більше інформації щодо російської точки зору на неї (<http://surl.li/mgsih>).

Рис. 2.1.7 – Скрін кадру новинного сюжету за 08.10.2022.

Наприклад, вони цитували російського президента, який заявив, що Росія тримає ситуацію під контролем і що мосту ніякої шкоди не завдано. Далекобійників, що чекали на переправу та мешканців Криму, які схоже, що чекали на поїзд аби виїхати про те сказали: «А чому хвилюватись». Мовник заявив, що українське керівництво офіційно не визнавало, що стоїть за акцією, але й не заперечувало цього з великим запалом. Володимир Зеленський у суботу ввечері зазначив: «Сьогодні був непоганий день, і на більшій частині території нашої держави світило сонце. Проте шкода, що в Криму небо було захмарене. Але було і жарко». Телеканал М1 взагалі не подав цю інформацію в своїх сюжетах.

10 жовтня Росія здійснила перший масований ракетний обстріл енергетичної інфраструктури України. Уранці телеканал «HirTV» повідомив про російські ракетні обстріли України (<http://surl.li/mbbtt>). У своїй новині телеканал назвав ці обстріли «актом агресії» та «воєнним злочином».

Рис. 2.1.8 – Скрін кадру новинного сюжету за 10.10.2022.

Пізніше телеканал провів інтерв'ю з угорським міністром закордонних справ Петером Сіярто. Під час нього міністр засудив російські обстріли та закликав Росію до припинення вогню. Увечері телеканал транслював спеціальний випуск новин про війну в Україні. У випуску телеканал представив огляд подій дня та інтерв'ю з експертами. Ось головні цитати з новин «HírTV» 10 жовтня 2022 р.:

1. «Російські обстріли України є черговим доказом того, що Росія не дотримується міжнародного права і продовжує війну, незважаючи на засудження світу» – ведучий новин.

2. «Угорщина засуджує російські обстріли України як акт агресії і закликає Росію до припинення вогню» – міністр закордонних справ Угорщини.

3. «Війна в Україні є серйозною загрозою для безпеки Європи» – експерт з міжнародних відносин.

Крім того, телеканал «HírTV» транслював прямі репортажі з України. Вони демонстрували наслідки російських обстрілів, а також життя людей, які постраждали від війни. Угорський телеканал RTL також висвітлював російські обстріли України (<http://surl.li/mgsjl>). У своїх новинах телеканал назвав ці обстріли «найсерйознішим порушенням». Ведучий процитував речника Кремля, який повідомив, що Президент Росії особисто схвалив атаки на міста.

У сюжеті показані кадри міста Київ, палаючі автівки, дитячий майданчик, будинки, пожежників з вогнегасниками.

Рис. 2.1.9 – Скрін кадру новинного сюжету за 10.10.2022.

Також ведучий посилався на мера Києва Віталія Кличка. Спікер зауважив, що Президент Росії Володимир Путін звинуватив українські спецслужби в підриві Кримського мосту днем раніше, говорячи про те, що це може бути помстою. Журналіст телеканалу М1 вів прямий етер під час ракетного обстрілу у Києві і бачив як позаду нього пролетіла ракета та влучила в невідоме місце (<http://surl.li/mgsko>). У сюжеті показали кадри людей, які переходять в метро і співають пісні; палаючі автівки, пошкоджені будинки, працівників медичної допомоги. Також ведучий випуску новин процитував Володимира Зеленського, а після нього Володимира Путіна і атаку на Кримський міст, нагадуючи, що ракетний обстріл міг бути «помстою». З цього можна зробити висновок, що угорські телеканали, зокрема «НігТВ», «RTL» і «М1», висвітлили ракетний обстріл по Україні як серйозну подію, яка має далекосяжні наслідки.

11 листопада 2022 р. українські військові звільнили Херсон від російських загарбників. На телеканалі «НігТВ» ведучий назвав цю подію найбільшою перемогою війни (<http://surl.li/mbbnf>). У сюжеті під назвою «У відвойованому Херсоні підняли український прапор» транслювалось відео військових з прапором, який підняли на центральній площі міста. Емоції

місцевих жителів, що раділи прибуттю ЗСУ. Також ведучий процитував слова Президента України Володимира Зеленського: «Ми гарантуємо, що з вами поводитимуться відповідно до закону та міжнародних стандартів. А тим російським солдатам, які одягли цивільне і десь ховаються, я хочу сказати, що немає сенсу ховатися. Ми вас все одно знайдемо. Не затягуйте».

Журналісти переповіли новину посилаючись на українські джерела інформації, зокрема, Президента України. Також додали відео військових, радість мешканців Херсону. Телеканал процитував російського пресекретаря президента Росії Дмитра Пєскова: «влада не вважає принизливою передислокацію окупаційних військ на лівий берег Дніпра». Журналісти у повному обсязі розкрили новину, надавши інформацію більше українській стороні. На телеканалі RTL вміст новини схожий: радісні обличчя херсонців, українські військові, які обіймаються, а також кадри киян, що раділи у столиці.

Телеканал процитував Президента України, який розповів про історичний день, але додав: «війна ще не закінчилася». І 45 секунд часу ведучий присвятив російському пропагандисту Володимиру Соловйову, який погано сприйняв втрату найбільшого завойованого українського міста (<http://surl.li/mgsof>). Він назвав це «поразкою» і «катастрофою» для Росії. Це свідчить про те, що російська влада не очікувала такого швидкого і успішного контрнаступу України. Позиція телеканалу притримується нейтралітету. Адже в кожній новині про російсько-українську війну, журналісти подають інформації з двох сторін.

6 червня російські війська підірвали греблю Каховської ГЕС. Ведучий почав випуск новин на каналі «НігTV» саме з трагедії, яка сталась в Україні (<http://surl.li/mgsng>). Головний меседж у новині: «невідомо, хто підірвав дамбу».

Рис. 2.1.10 – Скрін кадру новинного сюжету за 06.06.2023.

Засоби масової інформації також посилались на вислови Дмитра Пєскова, офіційного прєссекретаря Кремля. Проте важливо зазначити, що ці слова висловлені стороною, яка вже декілька років розповсюджує пропаганду на користь російського уряду.

У сюжеті показали відео зруйнованої греблі, роблячи акцент, на наслідках після цього. Аналізуючи текст ведучого, він часто повторював, що гребля «зруйнувалася», «обвалилася», стався «прорив». Використання безособових дієслів та залучення лише думки представників Росії, автори сюжету надають цій події нечіткої позиції щодо України. Такий формат подачі інформації дискредитує явні факти злочинних дій агресора та неоднозначні звинувачення іншій стороні. Проте журналіст не поєднував ці слова із Російською Федерацією та тим, що це саме ця країна заклала велику кількість вибухівки зсередини.

Інші угорські телеканали, такі як RTL і M1 також висвітлювали новину про підрив Каховської ГЕС. Журналіст мовника RTL вийшов у ефір з підводкою: «На відео вибухнула дамба, на півдні України евакуюють тисячі людей» (<http://surl.li/mgssg>). Телеканал не вказав винуватця і аналізуючи це повідомлення можна зробити висновок, що західна незрозуміє наслідків.

Журналіст більш акцентував увагу на наслідках та на тому, що заараз Україна робить аби врятувати мешканців та тварин.

Рис. 2.1.11 – Скрін кадру новинного сюжету за 06.06.2023.

Цитата ведучого: «За словами Києва, відповідальність за бомбардування несуть російські війська, Москва звинувачує українців». Такий формат подачі новини може заплутати глядачів Угорщини й вони можуть упевнитись, що в цій війні нема агресора і жертви. У сюжеті ведучий посилався на військового керівника Херсонської області Олександра Прокудіна, Президент України Володимира Зеленського та CNN. У цій новині о 9 ранку журналісти не зазначили, що дамба була замінована росіянами ще під час окупації правого берега Херсонщини, і контролювалась також ними. Також вони не заявила ро те, що російські медіа часто закликали до підриву дамби. Ці новини були представлені в негативному ключі, і вони свідчать про те, що угорські ЗМІ засуджують дії України. Проте у вечірньому випуску новин журналісти дали повну інформацію, проте так і не визнавши, що дамбу підірвала Росія.

На телеканалі М1 журналіст також не назвав, хто ж підірвав дамбу. У новині про прорив дамби, позиції України та Росії представлені нарівні. Це свідчить про те, що закордонне медіа намагаються виправдати дії Росії. У сюжеті показали залишки дамби після вибуху, затоплену місцевість. Телеканал посилався на відеозвернення Президента України Володимира Зеленського.

Російська сторона не була представлена у цьому випуску новин. Угорські телеканали «HirTV», «RTL» і «M1» висвітлювали новину про підриг Каховської ГЕС неоднозначно. Вони не називали винуватця події, а лише представляли позиції України та Росії нарівні. Угорські телеканали «HirTV», «RTL» і «M1» висвітлювали новину про підриг Каховської ГЕС неоднозначно. Важливо, щоб угорські ЗМІ були відповідальними за те, яку інформацію вони поширюють. Вони повинні розуміти, що їхня робота може мати вплив на формування громадської думки в Угорщині. Щоб угорські ЗМІ могли більш об'єктивно висвітлювати новини про війну в Україні, необхідно створити умови для їхньої незалежної діяльності. Це означає, що уряд повинен гарантувати свободу слова та незалежність ЗМІ. Також важливо, щоб ЗМІ мали доступ до різноманітних джерел інформації, включаючи незалежні українські та міжнародні ЗМІ.

2.2 Тема України в інформаційному телевізійному просторі Польщі

Польща активно висвітлює війну в Україні у своєму інформаційному просторі. Польські ЗМІ різними способами описують вторгнення Росії проти України, використовуючи терміни такі як «війна», «агресія», а також «конфлікт». Деякі з них вживають вираз «війна Путіна», або його варіації, такі як «путінська агресія» та «вторгнення Путіна», хоча цей термін не є особливо поширеним.

Розглянемо особливості сюжетних новин на польському телеканалі «TVR Info», у яких повідомляється про перебіг подій в Україні від початку повномасштабного вторгнення. TVR Info – це загальнонаціональний інформаційний телеканал, який є частиною польського державного телебачення. Канал був запущений у 2007 році як заміна для TVP3. TVR Info транслює новини з Польщі та світу, а також програми на актуальні теми, такі як політика, економіка, культура, наука та спорт [58].

24 лютого 2022 р., коли Росія напала на Україну, ЗМІ Польщі одразу ж поширювали меседж, що вони поруч і підтримують українців, а Путіна називали «злочинцем» (<http://surl.li/mhdzh>).

Рис. 2.2.1 – Скрін кадру новинного сюжету за 24.02.2022.

З таких підводок ведучий випуску новин починав транслювати поточні події на «TVP Info»:

1. Путін оголосив війну Україні. У цій підводці ведучий повідомляв про те, що президент Росії Володимир Путін оголосив війну Україні. Це сталося проти ночі 24 лютого 2022 р. Путін заявив, що Росія розпочинає «спеціальну військову операцію» в Україні з метою «демілітаризації та денацифікації» країни. Ця підводка була дуже важливою, оскільки вона офіційно визнала, що Росія розпочала війну проти України. Це було шоком для всього світу, і польські ЗМІ не стали винятком.

2. Росія атакує Україну з усіх напрямків. У цій підводці ведучий повідомляв про те, що Росія атакує Україну з півночі, півдня, сходу. Військові РФ атакували міста і села по всій Україні, завдавши значних збитків інфраструктурі та втрат серед мирного населення.

3. Війна в Україні: перші жертви. У цій підводці ведучий повідомляв про те, що внаслідок російського вторгнення в Україну вже є люди, котрі загинули. Військові та цивільні особи були вбиті або поранені внаслідок обстрілів та бомбардувань.

4. Україна оголосила воєнний стан. Ця підводка була дуже важливою, оскільки вона показувала, що Україна готова захищатися від російської агресії.

5. Світ засудив напад Росії на Україну. Багато країн світу, зокрема США, Велика Британія, ЄС та НАТО, запровадили санкції проти Росії. Вони також надали військову та гуманітарну допомогу Україні. Ця підводка була дуже важливою, оскільки вона показувала, що світ не згоден з діями Росії. Польща була категорично на боці України. Польща була однією з країн, які найрішучіше засудили напад Росії на Україну. Польський уряд надав Україні військову, гуманітарну та фінансову допомогу. Польські ЗМІ також були категорично на боці України. Вони висвітлюють війну в Україні в дуже негативному світлі, називаючи Путіна «злочинцем». Польща також прийняла мільйони українських біженців, які втікали від війни.

Ці підводки є точними та інформативними. Вони відображають основні події дня, а також дають зрозуміти масштаб і серйозність ситуації. У новинах широко використовувалися посилання на офіційних осіб України та інших країн. Це дозволило забезпечити достовірність інформації. Риторика новин була нейтральною та об'єктивною, окрім цитати Міністра закордонних справ Росії Сергія Лаврова, який заявив, що Росія не планує окупувати Україну. З українських посадовців, телеканал посилався на Президента України Володимира Зеленського. Він заявив, що «Росія вчинила акт агресії проти мирної України».

Також посилались на Міністра закордонних справ України Дмитра Кулебу, що закликав світ до негайних дій для зупинки російської агресії. Президента США Джо Байдена, який заявив, що Росія заплатить високу ціну за свою агресію та на Генерального секретаря ООН Антоніу Гутерреша. Він закликав до негайного припинення вогню і відновлення мирних переговорів. Телеканал трансливав виступ Володимира Путіна про початок так званої «спеціальної операції», виступ Президента України Володимира Зеленського у Верховній Раді України, зйомки з місць подій в Україні, зокрема з Києва,

Харкова, Одеси та інших міст, військову зброю обох сторін, відео з соцмереж про влучення ракети в дім.

Інші телеканали Польщі, такі як телеканал «Polsat News» вів прямі трансляції з місць подій в Україні, транслював інтерв'ю з українськими біженцями та військовими, а також коментарі польських політиків (<http://surl.li/mhegx>). Канал «TVN24» показав прямі трансляції з місць подій в Україні, також інтерв'ю з російськими та українськими експертами і аналізував ситуацію [57]. Polsat News та TVN24 – два найпопулярніших польських 24-годинних інформаційних телеканали. Вони є конкурентами, але обидва мають високу репутацію в Польщі. «Polsat News» був запущений у 2000 р. компанією Polsat, яка є одним із найбільших приватних медіаконцернів у Польщі. Канал транслює новини з Польщі та світу, а також програми на актуальні теми, такі як політика, економіка, культура, наука та спорт. «TVN24» був запущений у 2001 році компанією TVN, яка є найбільшим приватним медіаконцерном у Польщі. Канал також транслює новини з Польщі та світу, а також програми на актуальні теми. Обидва телеканали звертають увагу телеглядачів на гуманітарну кризу в Україні та наслідки війни [57].

16 березня Росія скинула бомбу на Маріупольський драмтеатр. Ведучий телеканалу «TVP Info» почав з «Росія скинула бомбу на театр у Маріуполі, де ховалися мирні жителі». Спікер говорив про: кількість загиблих та поранених, реакцію світу. Ведучий також надавав інформацію про ситуацію в Маріуполі і посилався на офіційних осіб України, зокрема, Володимира Зеленського. Ось перелік цитат з виступів ведучого: «Росія завдала чергового удару по цивільному населенню України. Бомбардування Маріупольського драматичного театру призвело до загибелі сотень людей». «Бомбардування Маріупольського драматичного театру є черговим доказом того, що Росія веде війну проти мирного населення України». В цілому, виступи ведучого були об'єктивними та неупередженими [58]. Декілька заголовків новин на інших польських телеканалах про події в Україні 16 березня 2022 р. звучали саме так:

1. «Бомбардування Маріуполя: черговий акт варварства Росії» «TVN24»

(<http://surl.li/mcchf>). У цьому випуску новин «TVN24» ведучий розповідає про бомбардування Маріуполя російськими військами. Він називає це «черговим актом варварства Росії» і каже, що це «жахливий злочин проти людяності». Ведучий також повідомляє про те, що внаслідок бомбардування загинули десятки людей, у тому числі діти. Він показує кадри з місця подій, на яких видно руйнування та тіла загиблих.

2. «Світ засудив бомбардування Маріуполя» (TVN24 BiS) (<http://surl.li/mcchl>). У цьому випуску новин «TVN24 BiS» ведучий розповідає про те, що світ засудив бомбардування Маріуполя. Він каже, що багато країн світу, зокрема США, Велика Британія, ЄС та НАТО, запровадили санкції проти Росії. У новині цитували Президента України Володимира Зеленського. Польські ЗМІ висвітлювали бомбардування Маріуполя дуже широко і негативно, називаючи це «тероризмом», «варварством Росії».

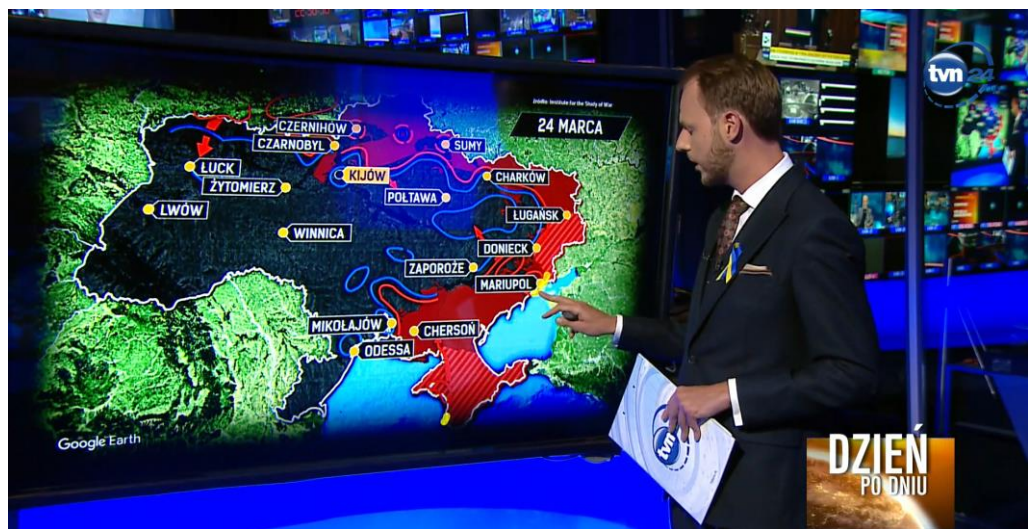

Рис. 2.2.2 – Скрін кадру новинного сюжету за 24.02.2022.

2 квітня Збройні Сили України звільнили Київську область від російських військових. На телеканалі «TVP Info» ведучий почав новину з підводки: «Київська область звільнена від російських військ» (<https://goo.su/K1EYYd>). Риторика спікера про подію була нейтральною та об'єктивною. Ведучий наголошував на звільненні області від загарбників, втрати російських військ. У сюжеті були кадри Бучі, Ірпеня та Гостомеля. Ці відео були важливим

джерелом інформації про події в Україні. Польський телеканал зробив значний внесок у висвітлення звільнення Київської області від російських військ 2 квітня 2022 р. Він надав глядачам точну та актуальну інформацію війни.

Ведучий телеканалу не раз наголошував на такому:

1. «Це велика перемога України. Збройні Сили України відбили Київську область у російських загарбників»;
2. «Це важливий крок до перемоги України у війні з Росією»;
3. «Світ вітає звільнення Київської області. Політичні діячі Польщі та інших країн світу закликають до подальшої підтримки України».

У свою чергу ведучий TVN24 говорив так (<http://surl.li/mcckt>):

1. «Звільнення Київської області є важливим успіхом для України. Воно показало, що Україна здатна протистояти російській агресії».
2. «Це також дає надію на те, що війна в Україні може бути припинена».

Ці цитати демонструють, що ведучі польських телеканалів оцінювали звільнення Київської області як важливий успіх для України та її союзників. Вони також зазначили, що війна в Україні не закінчена.

7 липня українські військові підняли український стяг на острові Зміїний. Ведучий телеканалу «TVP Info» почав підводку з «Україна повернула контроль над островом Зміїний» (<http://surl.li/mccnc>). У новині не було неправдивої інформації, журналіст посилався на офіційних осіб України – Міністра оборони України Олексія Резнікова та Президента України. У свою ж чергу, ведучий випуску наголосив, що це: «символічна перемога, яка демонструє, що Україна не здається і продовжує боротися за свою свободу». Журналіст TVN24: «Це також удар по російській пропаганді, яка заявляла, що острів Зміїний є невід’ємною частиною Росії» (<http://surl.li/mccna>).

Рис. 2.2.3 – Скрін кадру новинного сюжету за 07.07.2022.

У новинах польських телеканалів про повернення України контролю над островом Зміїний цитували і офіційних представників влади Росії. Наприклад, Володимира Путіна: «Ми вирішили вивести наш підрозділ з острова Зміїний як жест доброї волі, щоб показати, що ми не заважаємо ООН організувати коридор для вивезення продовольства з України». Сергія Шойгу також процитували журналісти у сюжеті: «Російські війська були виведені з острова Зміїний, щоб створити умови для вивезення зерна з України». Ці цитати демонструють, що російські чиновники намагалися представити відведення військ з острова Зміїний як жест доброї волі, а не як результат тиску з боку України та її союзників. Однак, польські ведучі новин не погоджувалися з цим твердженням і оцінювали відведення військ з острова Зміїний як поразку для Росії.

12 вересня Збройні Сили України звільнили майже всю Харківщину. Журналісти телеканалів «TVP Info», «TVN24» заявили, що «Українські війська відбили Харківщину». Ведучий «TVP Info» сказав, що «це велика перемога України. Збройні Сили України відбили Харківщину у російських загарбників» (<http://surl.li/mcctb>). Ведучий «TVN24» промовив: «Звільнення України Харківщини є важливим успіхом для України. Воно показало, що Україна здатна протистояти російській агресії» (<http://surl.li/mccsp>).

Рис. 2.2.4 – Скрін кадру новинного сюжету за 12.09.2022.

Ці цитати демонструють, що ведучі польських телеканалів оцінювали звільнення України Харківщини як важливий успіх для України та її союзників. У новинах не було виявлено маніпуляційних висловлювань чи заголовків.

8 жовтня на Кримському мосту пролунали вибухи. Росія звинуватила у цьому Україну. Телеканал «ТVP Info» 8 жовтня 2022 р. відреагував на вибухи на Кримському мосту наступним чином, ведучий телеканалу заявив, що це «серйозна атака проти російської інфраструктури» (<http://surl.li/mccyuk>). І повідомив, що, за даними українських ЗМІ, вибухи були завдані українськими ракетами. Також журналіст повідомив деталі про те, що вибухи пошкодили кілька прольотів мосту, далі про те, що російські війська відновили рух по мосту. Телеканал процитував Президента України Володимира Зеленського: «Вибухи на Кримському мосту – це важливий знак для Росії. Ми не здамося і будемо продовжувати боротися за нашу свободу і незалежність». Журналістка іншого телеканал «TVN24» висловила побоювання «вибухи на Кримському мосту можуть призвести до того, що Росія завдасть ударів по цивільних об'єктах в Україні» (<http://surl.li/mccyuf>).

Рис. 2.2.5 – Скрін кадру новинного сюжету за 08.10.2022.

Проте вона повинна була спиратись тільки на факти. Новини про вибухи на Кримському мосту були засновані на достовірних джерелах інформації. Ведучі телеканалів посилалися на заяви українських та закордонних політиків, а також на повідомлення українських ЗМІ. Висвітлення вибухів на Кримському мосту польськими ЗМІ показує, що Польща не лише підтримує Україну, але й готова публічно критикувати Росію за її агресію.

Ранок 10 жовтня почався для польських телеканалів, майже, з однакових новинних підводок: «Росія здійснила масований ракетний обстріл енергетичної інфраструктури України». Ведучий телеканалу «TVP Info» заявив, що це «серйозний удар по українській економіці та енергетичній безпеці» (<http://surl.li/mcdam>). Журналіст також повідомив, що в результаті обстрілів було пошкоджено кілька електростанцій та трансформаторних підстанцій «У результаті обстрілів було пошкоджено кілька електростанцій та трансформаторних підстанцій. Це може призвести до відключення електроенергії в Україні». Також спікер повідомив, що без світла та води залишились багато регіонів України. Розповідаючи цю новину, він показав наслідки обстрілів: «Атаки почались хвиля за хвилею».

Рис. 2.2.6 – Скрін кадру новинного сюжету за 10.10.2022.

Ця була першою атакою на столицю з червня місяця. Але навіть тоді, коли російські війська наближалися до Києва у перших місяцях конфлікту, жоден обстріл не завдавав таких ударів прямо в центр міста. Такі масовані удари стали активними після призначення генерала Сергія Суровкіна головнокомандувачем війни в Україні». Ведучий телеканалу повідомив цю інформацію, посилаючись на офіційних осіб України та додавши відео з місця подій. Усі ці ЗМІ засудили ракетні атаки Росії по енергетиці України і назвали їх порушенням міжнародного права. Вони також повідомили, що ці атаки призвели до серйозних економічних наслідків для України.

11 листопада стало видатною датою в історії України, як свідчення надзвичайної мужності та незрівняної сили бійців Збройних Сил України, підтверджують польські медіа. Ведучий телеканалу «TVР Info» повідомив, що війська звільнили Херсон і це «переломний момент у війні в Україні» (<http://surl.li/mcdcc>). Журналіст також заявив, що «українські військові взяли під контроль місто і вигнали звідти російські війська». Ведучий висловив вдячність Україні за її героїзм у війні з Росією. Він наголосив, що Херсон є одним з перших міст, які захопили російські війська на початку війни, тому його звільнення є важливим стратегічним успіхом для України. Це може призвести до відступу російських військ з інших частин півдня України.

Телеканал «TVР Info» також висвітлював реакцію на звільнення Херсона з боку світових лідерів. Наприклад, президент США Джо Байден заявив, що США вітають українців із звільненням Херсону. Президент запевнив, що й надалі продовжить підтримувати Україну у війні з Росією. У цілому, телеканал «TVР Info» використовував цитати політиків, щоб продемонструвати міжнародну підтримку України у війні з Росією. Телеканал транслював відео з міста, де місцеві жителі Херсону радо вітають Збройні Сили України. Ведучі телеканалів хвалили українських військових за їхню мужність і героїзм. Вони також висловили впевненість у тому, що Україна переможе у війні з Росією. Висвітлення звільнення Херсона польськими ЗМІ показує, що Польща категорично підтримує Україну у війні з Росією.

6 червня російські війська підірвали греблю Каховської ГЕС. Ведучий телеканалу «TVР Info» назвав це «актом воєнного злочину» (<http://surl.li/nfydu>). Він також додав, що підрив призвів до відключення електроенергії у південній частині України. Телеканал висловив різке засудження дій Росії: «Ми різко засуджуємо дії Росії». У сюжеті були використані достовірні джерела інформації. Телеканал посилався на заяви українських і міжнародних політиків, а також на дані з відкритих джерел, відео. Новини були представлені неупереджено. Ведучий телеканалу засудив підрив Каховської ГЕС і назвав його актом воєнного злочину. Ведучий випуску новин повідомив про всі важливі деталі підриву Каховської ГЕС, а також про те, що руйнування дамби засудив український уряд і світова спільнота.

Рис. 2.2.7 – Скрін кадру новинного сюжету за 06.06.2023.

Проаналізувавши новини, ми зрозуміли, що у польських ЗМІ майже не зустрічається термін «українська криза», коли йдеться про війну між Росією та Україною. Вони найчастіше посилаються на слова Президента України Володимира Зеленського серед українських чиновників. Росія у польських публікаціях часто описується як «найбільша загроза». Польща висловлює рішучу підтримку України, виражаючи це в інформаційному середовищі.

2.3 Тема України в інформаційному телевізійному просторі Німеччини

Перша новина про Україну – це про повномасштабне російське вторгнення в Україну. Усі провідні світові ЗМІ висвітлювали цей важливий момент в історії країни. Багато з них відправили своїх кореспондентів на місце подій для того, щоб дати докладний огляд ситуації та розповісти про події, що розгорталися в Україні і Німеччина не виключення. Ця новина відкрила світу очі на серйозність війни та її потенційні геополітичні наслідки. Репортери і фахівці, висвітлюючи події на місці, транслювали важливий контекст і аналіз, що сприяло кращому розумінню ситуації і спонукало міжнародну спільноту до подальших дій та підтримки України.

Для аналізу ми обрали телеканали «ARD» – це державний телеканал Німеччини, який має 22 регіональних канали. На його головній сторінці є спеціальна рубрика «Війна в Україні», де можна знайти всі новини та репортажі про війну [37]. З березня 2022 р. на німецькому телеканалі RTL Television почали випускати новини українською мовою. Щоденні події про війну в Україні та повсякденне життя біженців у Німеччині розповідає українська телеведуча Кароліна Аштон [52]. Німецький мовник «ZDF» - це німецька громадська телевізійна компанія, заснована в 1963 році. «ZDF» пропонує широкий спектр програм, включаючи новини, документальні фільми, спорт, розваги та культуру [61].

24 лютого 2022 р. ведуча телеканалу «ARD» Анна Майєр-Ротфельд вийшла в ефір з заголовком «Російський Путін оголошує про «військову операцію» в Україні» (<https://goo.su/ziT2K>).

Рис. 2.3.1 – Скрін кадру новинного сюжету за 24.02.2022.

Анна Майєр-Ротфельд використовувала такі слова, як «агресія», «вторгнення» та «звірства», «війна Путіна» щоб описати дії Росії. Проте до останнього є запитання, адже цю війну підтримують і жителі Росії. Згідно з опитуванням російського «Левада-Центру», проведеного спільно з Chicago Council on Global Affairs, 81% росіян повністю або частково підтримують війну і рішення Кремля [40]. У сюжеті журналістка посилалась на відеозвернення

Президента Російської Федерації, який каже, що має на меті демілітаризацію та «денацифікацію» України. Також журналісти посилались на звернення Президента України Володимира Зеленського, в якому він вказав, що запроваджує воєнний стан, який забороняє залишати країну чоловікам бойового віку, також його пряму цитату з відеозвернення: «Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну. Це війна. Ми будемо захищати свою країну. Ми будемо захищати нашу свободу. Ми будемо захищати нашу державу». Також з промовою виступив канцлер Німеччини Олаф Шольц: «Ми засуджуємо вторгнення Росії в Україну. Це грубе порушення міжнародного права. Ми будемо підтримувати Україну всіма можливими способами».

Рис. 2.3.2 – Скрін кадру новинного сюжету за 24.02.2022.

У сюжеті були представлені дві сторони війни, таким чином, журналісти процитували представників країни-агресорки та України. У новині показані кадри з місць бойових дій в. Найбільше, Київ, зокрема, кадри: перше влучання у будинок, танки, а також кадри, як люди ховались у метрополітені від ракет. Журналісти вели прямі трансляції з Хрещатика у м. Київ. У день вторгнення Росії в Україну телеканал випустив кілька випусків новин, присвячених цій війні. У кожному випуску новин були представлені різні аспекти війни, такі як реакція міжнародної спільноти, наслідки війни для України та Росії, а також перспективи вирішення. Кожний випуск новин про війну в Україні тривав

кілька хвилин. Згідно з новиною телеканалу ARD від 24 лютого 2022 р., Німеччина виступає проти вторгнення Росії в Україну і підтримує Україну. Канцлер цієї країни Олаф Шольц засудив вторгнення як грубе порушення міжнародного права і заявив, що Німеччина буде підтримувати Україну всіма можливими способами.

З випуску новин також зрозуміло, що Німеччина намагається зайняти нейтральну позицію у війні. Адже телеканал представляє дві сторони війни. Показані кадри з місць бойових дій говорять про те, що Німеччина стурбована війною і хоче, щоб її громадяни знали про те, що відбувається в Україні. Проте, кілька хвилин новин про війну в Україні - це замало, щоб мешканці Німеччини побачили весь масштаб та серйозність.

Новинна служба «ZDF» розпочала висвітлення війни в Україні ще до початку бойових дій. 24 лютого 2022 р., коли Росія вторглася в Україну. Телеканал транслював спеціальний випуск новин, який тривав кілька годин. (<http://surl.li/mimez>).

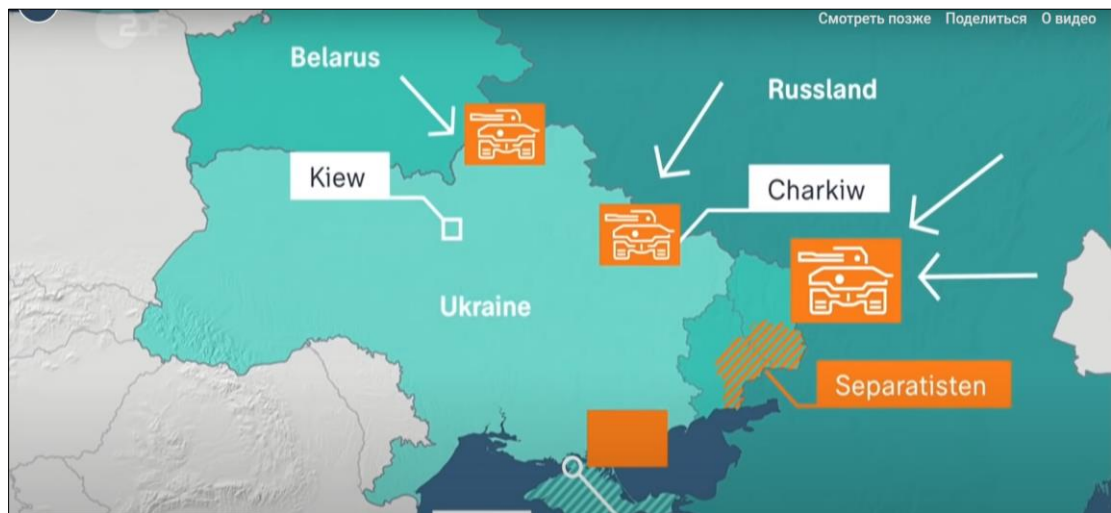

Рис. 2.3.3 – Скрін кадру новинного сюжету за 24.02.2022.

У випуску були інтерв'ю з експертами та політиками, а також прямі трансляції з Вінниці, Києва та Москви. Ведучий «ZDF» пояснив, що Росія вторглася в Україну з метою запобігти вступу України до НАТО та завоювати контроль над частиною її території. Телеканал надав детальний опис перебігу бойових дій. ZDF показував, як російські війська просувалися вглиб України, а

українські сили чинили їм опір. Проте журналіст не використовував емоційною лексики або риторики, яка могла б бути сприйнята як підтримка однієї зі сторін війни. Наприклад, телеканал не використовував такі слова, як «агресія» або «окупація», щоб описати дії Росії. На нашу думку, мовник має бути більш критичним до країни-агресорки в висвітленні новин про війну в Україні. Телеканал транслював наслідки вторгнення для України та світу. «ZDF» розповідав про вплив на світову економіку та безпеку через вторгнення. Також у сюжеті показали відеозвернення Президента України Володимира Зеленського, а після нього – президента Росії Володимира Путіна, який заявив про початок «спецоперації».

16 березня, коли Росія скинула бомбу на Маріупольський драмтеатр, телеканал «ARD» почав випуск новин з події про Маріупольський драмтеатр: «Росія бомбардувала театр у Маріуполі, де переховувалися мирні люди» (<https://goo.su/Osot>). Ця підводка є чіткою та інформативною. Вона передає суть події та розуміння, що це було свідоме вбивство мирних жителів.

Рис. 2.3.4 – Скрін кадру новинного сюжету за 16.03.2022.

У сюжеті були показані кадри руїн театру у Маріуполі, а також додані цитати Вадима Бойченко, міського голови Маріуполя: «Російські окупанти скинули бомбу на драматичний театр у Маріуполі. У підвалі театру переховувалися сотні людей, у тому числі жінки та діти. Ми не знаємо, скільки

людей загинуло, але це жахливий злочин»; Володимира Зеленського, Президента України: «Це воєнний злочин. Росіяни знали, що у театрі перехувалися мирні люди. Це навмисне вбивство. Ми вимагаємо від світу притягнути винних до відповідальності» та інші.

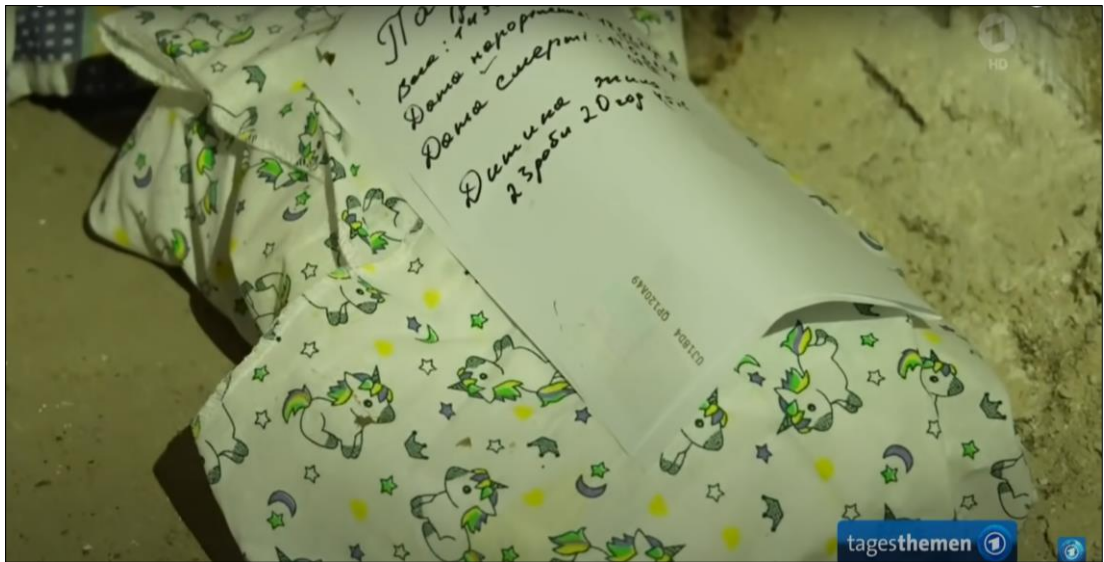

Рис. 2.3.5 – Скрін кадру новинного сюжету за 16.03.2022.

Сюжет містив авторитетні джерела інформації. Ведучий посилався на заяви офіційних осіб України, Німеччини, ООН та міжнародних організацій. Проте канал процитував і заяву міністра оборони Росії Сергія Шойгу, в якій він заперечував, що російські війська бомбардували театр. Однак, цю заяву Шойгу не можна вважати авторитетним джерелом інформації, оскільки вона суперечить численним доказам, які вказують на те, що російські війська дійсно знищили пам'ятку біля якої великими літерами було написано: «ДІТИ». У цій новині німецький мовник надав більшу перевагу українській стороні, адже показав відео з соціальних мереж та процитував не одного українського політика, проте все ж надають слово і російській стороні.

Мовник «ZDF» транлював спеціальний випуск новин про Україну. Канал повідомив, що внаслідок бомбардування загинуло понад 600 людей, які ховалися в театрі від обстрілів (<http://surl.li/mimmo>). Телеканал надав детальний опис причин бомбардування. «ZDF» повідомив, що російські війська навмисно бомбили театр, щоб вбити мирних жителів Маріуполя. Проте не

використовував такі слова, як «геноцид» або «воєнний злочин», щоб описати бомбардування. Це може свідчити про те, що телеканал не хотів провокувати Росію. Адже та країна неодноразово заперечувала, що її війська завдають ударів по цивільним об'єктам в Україні.

«Збройні Сили України звільнили Київську область від російських військових», «Важливий крок на шляху до перемоги України», такі підводки звучали на телеканалі «ARD» 2 квітня (<http://surl.li/mdapn>). У новині показані кадри з звільнених населених пунктів Київської області, зокрема, Буча, Гостомель, Бородянка тощо. Сюжет містив авторитетні джерела інформації. Ведуча посилалась на заяви офіційних осіб України, Німеччини, ООН та міжнародних організацій.

Наприклад, на Валерія Залужного, головнокомандувача Збройних сил України: «Збройні Сили України звільнили Київську область від російських військових. Це велика перемога для України». Тональність новини була позитивною. Ведуча використовувала такі слова, як «перемога», «звільнення» та «радість», щоб описати подію. Це також підкреслювало, що Україна є переможцем у цій війні. У день звільнення телеканал випустив кілька випусків новин, присвячених війні по декілька хвилин. У кожному випуску новин були представлені різні аспекти цієї події, такі як кількість загиблих і поранених, реакція міжнародної спільноти. Журналісти телеканалу «ARD» були на стороні України у війні з Росією. Це пояснюється тим, що у сюжетах щодо звільнення Київської області переважно були представлені українські точки зору.

Мовник «ZDF» розпочав висвітлення звільнення Київської області вже на наступний день події. «ZDF» повідомив, що російські війська були змушені відступити з Київської області через сильний опір українських сил (<http://surl.li/mimrh>).

Рис. 2.3.6 – Скрін кадру новинного сюжету за 02.04.2022.

Цю інформацію вони підтвердили, процитувавши українських та міжнародних офіційних осіб, зокрема, Володимира Зеленського, канцлера Німеччини Олафа Шольца. Телеканал надав детальний опис перебігу бойових дій. «ZDF» розповів, як українські сили відбили наступ російських військ і звільнили населені пункти Київської області. Журналіст висвітлював наслідки звільнення для України та світу. Ведучий розповідав про зруйнування, які завдали російські війська в Київській області. У сюжеті показали відео вбитих мирних людей на вулицях, спалену і розбиту техніку. Ведучий новин на телеканалі «ZDF», який висвітлював звільнення Київської області, використовував нейтральну тональність. Він надавав інформацію про подію без емоцій або особистих думок.

7 липня 2022 р. на телеканалі «ARD» у сюжеті про підняття українського прапора на острові Зміїний були використані авторитетні джерела інформації, а також були надані факти та докази, що підтверджують повідомлення. Сюжет був позитивним щодо України. Ще вони нагадали про те, що Німеччина надала Україні військову допомогу, включаючи зенітні ракети, протитанкові системи та бронетранспортери. Ведучий також згадав, що Німеччина підтримала заявку України на членство в Європейському Союзі. Ці згадки показують, що Німеччина не просто виступає проти вторгнення Росії в Україну, а й активно допомагає Україні протистояти російській агресії.

Телеканал «ZDF» надав вичерпну інформацію про причини підняття прапора (<http://surl.li/mimxn>). Журналіст повідомив, що українські війська відновили контроль над островом Зміїний після того, як російські війська відступили. Хоча ведучий мав наголосити саме на тому, що ЗСУ відвоювали цей острів. Мовник розповідав про символічне значення підняття українського прапора. Ведучий починав свій випуск новин із чіткого викладу фактів. Він також наводив цитати українських політиків – Володимира Зеленського, щоб надати додаткову інформацію про подію.

Проте телеканал «ZDF» цитував двох російських політиків: Міністра закордонних справ Росії Сергія Лаврова, який заявив, що підняття українського прапора на острові Зміїний є «провокацією» і що Росія не залишить це без відповіді та пресекретаря президента Росії Дмитра Пескова. Песков заявив, що Росія не визнає суверенітету України над островом Зміїний і що Росія продовжуватиме вести військові операції в Україні. Потім ведучий сказав, що підняття українського прапора на острові Зміїний є «переломним моментом» у війні в Україні.

Харківщина стала центральним об'єктом уваги іноземних ЗМІ з початку повномасштабного вторгнення, оскільки вона однією з перших витримала атаки російських військ і встояла. Найчастіше про Харківську область медіа почали писати у вересні, коли Збройним Силам України вдалося відвоювати значну частину окупованих територій у відповідь на російську агресію. ЗМІ також широко висвітлювали звірські злочини, скоєні російськими військами проти мирних мешканців України.

Новини про успіхи українського війська на фронті почались з підводки ведучого «Українські війська звільнили майже всю Харківщину». Вона є чіткою та інформативною. Ведучий передав суть події та свідчив про те, що це була велика перемога для України (<http://surl.li/mdarm>).

Рис. 2.3.7 – Скрін кадру новинного сюжету за 07.07.2022.

У зазначеному матеріалі розповідається про контратаку Збройних Сил України проти російських військ та звільнення двадцяти населених пунктів на території Харківщини. Головний меседж новини: «Росія не досягла своїх цілей у війні проти України. Навпаки, вона зазнає поразок на всіх фронтах». Крім цього, повідомляється щодо подальших постачань зброї до України з боку Сполучених Штатів Америки. Також телеканал опублікував цитату Володимира Зеленського, Президента України: «Це важливий крок на шляху до нашої перемоги. Ми звільнимо всю нашу країну від російських загарбників», речника Дмитра Пєскова: «Звичайно, Росія досягне своїх цілей». Телеканал ARD зазначає, що кількість залишеної російськими загарбниками військової техніки свідчить про те, що їхній відхід був скоріше поспішним і неорганізованим. Проте варто зауважити, що це не був «відхід», адже ЗСУ відвоювали свою територію, знищивши росіян.

Висвітлення телеканалом ZDF звільнення Харківщини було ґрунтовним і об'єктивним (<http://surl.li/mimzdf>). Ведучий використовував такі слова, як «перемога» та «символ», щоб описати деокупацію Харківщини.

Рис. 2.3.8 – Скрін кадру новинного сюжету за 07.07.2022.

Проте він уникав використання емоційних слів. Наприклад, ведучий сказав, що російські війська були «змушені відступити», а не «розбиті». Ведучий розповів про подію, не надаючи власних думок чи переконань. У сюжеті про звільнення Харківщини на телеканалі ZDF були такі кадри: українських військових, які патрулюють вулиці Харкова та інших міст Харківської області; пошкоджені будинки. Ці кадри були показані для того, щоб показати глядачам масштаби звільнення Харківщини та наслідки російського вторгнення

Новини про вибухи на Кримському мосту 8 жовтня 2022 р. на телеканалі «ARD» почались із заголовку «На Кримському мосту пролунали вибухи» (<http://surl.li/mdazr>).

Рис. 2.3.8 – Скрін кадру новинного сюжету за 08.10.2022.

Ведуча процитувала заяви канцлера Німеччини Олафа Шольца та представниці Слідчого комітету Росії Світлану Петренко, яка назвала нічний інцидент на Кримському мосту терактом. У сюжеті були представлені російська точка зору на подію, і ведучий не висловлював особистих думок чи суджень. У новині були використані кадри з камер відеоспостереження, які зафіксували вибухи, момент, коли ракети влучають в опори мосту, а також відео розбитого мосту. На кадрах видно, що опори мосту були пошкоджені досить серйозно.

Також журналісти показали людей з Києва у яких запитували про власну думку щодо Кримського мосту. Більшість відповіли, що це «маленька перемога». Телеканал припустив, що «підрив мосту може призвести до подальшого загострення ситуації в Україні, оскільки це може бути розцінено Росією як акт агресії і спроба перешкодити її військовим операціям». Варто зауважити, що телеканал у цьому випуску не процитував представників української влади, тим самим не надав слово Україні.

Ведучий новин на телеканалі «ZDF» повідомив про підрив Кримського мосту. Ведучий процитував офіційну представницю Слідчого комітету Російської Федерації Світлану Петренко, а також радника глави офісу президента Михайла Подоляка (<http://surl.li/mincn>).

Рис. 2.3.9 – Скрін кадру новинного сюжету за 08.10.2022.

У сюжеті були кадри моменту, коли підірвався міст; відкриття мосту вартістю 4 мільярди доларів. Ведучий використовував нейтральну тональність.

Ранок 10 жовтня почався для німецьких телеканалів, майже, з подібних одна одному новинних підводок: «Росія завдала масованого ракетного обстрілу по Україні» (<https://goo.su/yVqf>). У сюжеті ведучий порівняв цей терор з 24 лютого 2022 р., адже він був неочікуваним і ракети летіли у житлові будинки та критичну інфраструктуру. Журналісти продемонстрували кадри з наслідків ракетного обстрілу по Києві. Також ведучий наголосив про влучання у Харкові та в інших містах України.

Сюжет містив авторитетні джерела інформації. Ведучий посилався на заяви офіційних осіб України: Президента України: «Це варварство. Ми не пробачимо цього», мера Києва Віталія Кличка та на російських офіційних осіб, зокрема, Володимира Путіна, який заявив, що: «Ми завдали удару по військових об'єктах в Україні».

Рис. 2.3.10 – Скрін кадру новинного сюжету за 10.10.2022.

Варто зауважити, що у кожному випуску новин телеканал подає дві точки зору. У сюжеті були показані кадри з наслідків ракетного обстрілу: медичну допомогу, палаючі машини, вибиті вікна в будівлі та людей, які ховаються у підземному переході. Ці кадри викликали співчуття та обурення у глядачів. Висвітлюючи цю новину німецький мовник наголосив на варварстві та безглуздості Росії. Ведучий повідомив, що за даними українських ЗМІ, внаслідок обстрілу загинули щонайменше 23 людини, а понад 100 отримали поранення. Серед жертв є цивільні особи, включаючи дітей.

Проте як вище зазначали, Росія заявила, що її обстріли були спрямовані на військові об'єкти, але українські чиновники стверджують, що вони були спрямовані на цивільні цілі. Тож після цього телеканал також подав дві сторони, при тому, що Україна є жертвою, і чи доцільно було цитувати російську сторону.

Тональність ведучого новин на телеканалі ZDF, який висвітлював перший масований ракетний обстріл України 10 жовтня 2022 р., була серйозною та тривожною (<http://surl.li/mingu>).

Рис. 2.3.11 – Скрін кадру новинного сюжету за 10.10.2022.

Ось конкретні приклади того, як ведучий використовував серйозну та тривожну тональність у своєму висвітленні першого масованого ракетного обстрілу України: Він говорив такі слова, як «бомбардування» та «удари», «тероризм» щоб описати подію. Ведучий наголосив на тому, що обстріли призвели до загибелі людей та руйнування інфраструктури. Він цитував українських політиків, які засуджували обстріли, зокрема, Володимира Зеленського, який заявив, що обстріли є «актом тероризм» і що Росія повинна бути притягнута до відповідальності. У сюжеті показали вибухи у Дніпрі та журналісти брали коментар у пересічних людей. Також у сюжеті був продемонстрована цитата Володимира Путіна.

11 листопада українські військовослужбовці звільнили Херсон. За інформацією військової розвідки України зазначається, що у період відступу, російські війська перебували під вогневим контролем ЗСУ. Головне управління розвідки Міністерства оборони закликала окупантів, які не встигли переправитися на лівий берег Дніпра, здатися в полон з метою збереження життя. «Росія наказує піти з Херсону», «Росія оголосила про виведення військ із Херсонської області» саме такі підводки були на телеканалі «ARD» (<http://surl.li/mdbdc>). Ведучий не прокоментував це, а просто повідомив. У сюжеті, журналісти посилаються на Міноборони Києва, де заявили: «Херсон

повертається під контроль України». Ведучий заявив, що: «Під тиском українських контрнаступів Росія минулої середи оголосила, що виведе власні війська з частини Херсона на північний захід від Дніпра». Посилаючись на Валерія Залужного: «Збройні Сили України звільнили Херсон. Це важлива перемога на шляху до нашої перемоги». Тональність новини була позитивна. У сюжеті були показані кадри радості українців з приводу звільнення Херсона.

Тональність ведучих новин на телеканалі «ZDF», які висвітлював звільнення Херсона 11 листопада 2022 р., була оптимістичною та радісною (<http://surl.li/minkj>).

Рис. 2.3.11 – Скрін кадру новинного сюжету за 11.11.2022.

Підводку вони почали із «українці святкують втечу російських військ». Він надавав інформацію про подію з почуттям гордості та підтримки України. Ведучі використовували позитивну лексику та риторичку, яка могла б бути сприйнята як підтримка України. Наприклад, такі слова, як «перемога» та «звільнення», говорили ведучі, щоб описати подію. Ведучі наголошували на тому, що звільнення Херсона є «важливою перемогою для України» і що це є «символом відновлення суверенітету України». У сюжеті транслювались відео з соцмереж радісних українців у Херсоні, військових, які разом з ними. У новині журналісти цитували представника Міністерства оборони Росії Ігора

Конашенкова, радника голови Херсонської військової адміністрації Сергія Хлань. На нашу думку, журналісти телеканалу повинні ретельно перевіряти інформацію російських офіційних осіб, які вони цитують, щоб уникнути поширення неправдивих відомостей.

Головною темою світових медіа у вівторок 6 червня став теракт росіян на Каховській ГЕС та підриг дамби. Телеканал «ARD» не виключення (<https://www.youtube.com/watch?v=LoBfPMxq9Ag>).

Рис. 2.3.12 – Скрін кадру новинного сюжету за 06.06.2023.

Журналісти заявили, що це був терористичний акт, який призвів до затоплення населених пунктів. Журналіст не сказав, що це зробила російська сторона, а просто констатує, що це був акт тероризму, який призвів до загибелі людей і затоплення населених пунктів. Ведучий цитував заяви українських і міжнародних лідерів, які засудили цей акт і вимагали притягнути до відповідальності винних. Таким чином, він підкреслює, що вони засудили це. А також додали відео з соціальних мереж херсонського «губернатора» Володимира Сальдо, який заявив, що на околицях Каховської ГЕС після злочинного підригу окупантами «люди продовжують звичайне життя».

На нашу думку, це відео є суперечливим, адже мешканці Німеччини не розуміють реальності, бо з одного боку, на ролику показано, що деякі люди на околицях Каховської ГЕС не постраждали від підригу дамби. З іншого боку, це

відео не показує масштабів трагедії, яка сталася. Журналісти також процитували представників Росії, зокрема, пресекретаря Дмитра Пєскова, що Росія не бере на себе відповідальність за підриг Каховської ГЕС, заявивши, що це була українська провокація. Ми помітили, що поряд із коментарями представників української сторони про знищення дамби, ведучий процитував і російську сторону. Тобто таким чином телеканал подав дві «точки зору» і замість чіткої інформації глядач подав інформацію так ніби «не все так однозначно».

На основі наявних доказів, журналісти телеканалу «ARD» згодом заявили, що підриг Каховської ГЕС був здійснений російськими військами. Також посилаючись на експертів Міжнародного агентства з атомної енергії, ті в свою чергу заявили, що детально стежать за ситуацією та запевняють, що немає безпосереднього ризику для ядерної безпеки на Запорізькій АЕС. На кадрах з місця підригу дамби видно, що центральна частина греблі відсутня, а в інших місцях були лише тріщини. Також журналісти додали відео затоплених населених пунктів, де вода досягла даху, а в інших будинках тільки починала затоплювати.

Рис. 2.3.13 – Скрін кадру новинного сюжету за 06.06.2023.

На нашу думку, телеканал «ARD» міг би бути більш чітким у подачі інформації. Наприклад, ведучий міг би прямо заявити, що підриг Каховської

ГЕС був терактом, який здійснили російські війська. Це б допомогло глядачеві зрозуміти, що це був жахливий злочин, який забрав життя людей і знищив будинки.

«Вода як зброя - Хто зруйнував Каховську дамбу?» з такою підвою ведуча телеканалу «ZDF» вийшла у спеціальний випуск новин щодо війни в Україні (<http://surl.li/minmw>). Ведуча повідомила, що води Дніпра затопили десятки міст області, тисячі людей доводиться рятувати. Київ звинувачує Москву у підриві дамби, а Москва – Київ. Це наголошує на невизначеності телеканалу і про те, що вони поставили знак рівності між Росією та Україною. Журналістка у випуску новин використовувала такі слова, як «теракт» і «війна», щоб описати подію. Ці слова сприйняті як підтримка української точки зору. Вона використовувала тривожну тональність, яка відображала серйозність події.

Рис. 2.3.13 – Скрін кадру новинного сюжету за 06.06.2023.

У сюжеті цитували українських офіційних осіб, зокрема, народного депутата Верховної Ради IX скликання Романа Костенко та Володимира Зеленського. Російська сторона не була представлена у сюжеті. У новині показали кадри мешканців, затоплені будинки і селища, розбиту дамбу. У цілому, висвітлення телеканалом «ZDF» теракту росіян на Каховській ГЕС та

підриву дамби 6 червня 2023 р. було ґрунтовним і об'єктивним. Західне медіа, хоч і обережно, але все ж таки схиляється до думки, що Москва отримала найбільшу користь від ситуації.

Наша країна постійно фігурує у сюжетах телеканалу, і теми, що транслюються, змінюються в залежності від актуальності. Проте переважна більшість тем, де в центрі уваги – війна в Україні. Матеріали, що публікуються в іноземних ЗМІ щодо України, слугують важливими джерелами свідчень про злочини російських військових, порушення ними усіх наявних і документально затверджених законів, декларацій, конвенцій, договорів тощо. Висвітлення події, які відбуваються в нашій країні, допомагають світові розуміти обставини та масштаби вторгнення, закликаючи до більшої підтримки та допомоги Україні у боротьбі за незалежність, територіальної цілісності, європейського курсу на майбутнє.

ВИСНОВКИ

Телебачення як засіб масової комунікації, виділяється серед інших медіа своєю найбільшою доступністю для людей. Порівняно з читанням газет або прослуховуванням радіо, телебачення вимагає найменших розумових зусиль від глядачів. Таким чином, телебачення володіє великою силою в створенні образів і впливів на сприйняття суспільством подій, зокрема війн. Роль тележурналістів у цьому процесі надзвичайно важлива, оскільки вони створюють образи та подають інформацію, що викликає різні емоційні реакції у глядачів і формує їхнє позитивне або негативне ставлення до сторін війни. Таким чином, тележурналісти активно впливають на формування «реальності» через відображення подій.

Професіоналізм тележурналіста відіграє ключову роль у якості інформаційного продукту. Адже інформацію, яку вони транслюють, залежить від їхнього досвіду та навичок, а також від їхнього підходу до об'єктивності. Візуалізація у сфері телекомунікацій є найбільш оперативним та ефективним методом передачі необхідної інформації аудиторії. Зображення мають вищу здатність формувати імідж країни, ніж текст. Це можуть бути фотографії, відеоматеріали, інфографіка тощо. Глядачі в першу чергу реагують на візуальний контент, а потім слухають коментар телеведучого, який може доповнювати сюжет.

Створення позитивного образу України, який просувають телевізійники, відображає високий рівень досягнень країни у повсякденному житті. Він підвищує свідомість аудиторії щодо досягнень держави, виокремлює Україну та її захисників. Російська агресія зобов'язує нас не тільки дбати про розвиток інформаційно-пропагандистського забезпечення для нейтралізації негативного інформаційно-психологічного впливу противника, але й запобігати поширенню недостовірної інформації щодо України та її захисників в іноземних медіа. Ми відзначаємо, що образ України у міжнародному інформаційному просторі зазнав значних трансформацій, наслідком чого стали впливи різноманітних

чинників. Міжнародні новинні медіа змінили підхід до подання інформації про Україну, і це ініціювало процес перегляду та зміни сприйняття образу України іноземними користувачами.

У цій роботі ми вирішили дослідити як теоретичні, так і практичні аспекти теми. Ми виявили, що медіаобраз почав формуватись у другій половині ХХ ст. Спочатку його почали досліджувати закордонні фахівці, зокрема, американський соціолог Кенет Боулдінг, філософ Маршал Маклюен. Також вони писали про політику, рішення депутатів та шукали шляхи покращення іміджу країни у ЗМІ. В Україні тему медіаобразу країни розкривали: дослідниця Н. Габар, політолог Олександр Бойко, журналістикознавець Ігор Михайлин, доктор наук Володимир Гурковський. Науковий інтерес до українського національного іміджу зріс у зв'язку з революційними подіями 2004 р. та 2013-2014 рр., які отримали широке висвітлення у закордонних ЗМІ, а тепер у 2022 р. і надалі.

Нами було розкрито наукові тлумачення понять: «медіаобраз» – частина уявлення, створеного в суспільній свідомості, він формується через спільну працю різних творчих суб'єктів; «образ» - це результат віддзеркалення об'єкта у свідомості людини; «імідж» – цілеспрямовано сформований за допомогою комунікації образ особи або чогось. Наукова спільнота, у свою чергу, дійшла висновку, що ці поняття не можна вважати абсолютно синонімічним і використовувати їх як ідентичними термінами.

Складність у тому, що ці визначення мають багато варіацій. Підсумувавши це визначили, що поняття «медіаобраз» має багато аспектів. Він формується під впливом різних факторів, включаючи вітчизняні та закордонні ЗМІ, а також інформаційну політику.

На основі аналізу поданих нами термінів у роботі ми прийшли до висновку, що «медіаобраз» – це набір переконань про державу, які формуються під впливом інформації, яку люди отримують з різних джерел. Це є складним феноменом. Він може впливати на відносини між країнами, рішення людей про

те, чи відвідувати ту чи іншу країну, чи інвестувати в її економіку, а також на міжнародну політику.

Ми визначили, що медіаобраз України в медіа Угорщини, Польщі та Німеччини залежить щонайменше від декількох причин, зокрема таких:

1. Зміст інформації: ЗМІ відіграють важливу роль у формуванні уявлень про країну, її культуру, історію, політику.

2. Форма подачі інформації: ЗМІ використовують різні прийоми для того, щоб привернути увагу аудиторії та сформувавши певне ставлення до країни.

3. Перспектива подачі інформації: ЗМІ можуть висвітлювати події з різних точок зору, що може впливати на формування іміджу країни.

4. Позиція урядів стосовно України в контексті підтримки, дипломатичних стосунків між країнами

5. Вплив російської сторони на європейське суспільство, а також цитування їх у сюжетах щодо подій, що відбуваються в Україні.

Мовники впливають на сприйняття новин не лише за допомогою змісту, а й за допомогою риторики. Вона може формувати певний образ держави, який потім шириться у світі.

У представленій роботі, ми досліджували європейські мовники: Угорщини – «HirTV», «RTL» та «M1»; Польщі – «TVP Info», «Polsat News», «TVM24 Bis»; Німеччини – «ARD», «ZDF», «RTL Television». Для аналізу новинних телесюжетів були обрані часові рамки, а саме з 24 лютого 2023 р., коли почалась повномасштабна війна, до 6 червня 2023 р. включно, коли російські загарбники підірвали Каховську ГЕС на Херсонщині. Ми відібрали якісний, інформаційний контент на телеканалах та порівняли, як іноземні телеканали країн висвітлюють новини в Україні. А також визначили реакції політичних лідерів країн Європейського Союзу на перебіг війни в нашій країні.

Виконуючи поставлені завдання ми визначили, що:

1. Завдяки мужньому опору російській агресії, Україна здобула підтримку в усьому світі. Новинні матеріали про Україну все частіше розповідають про її героїзм і дух свободи. Це призвело до позитивних змін у сприйнятті України в

ЄС. Тепер наша країна сприймається як сильна і незалежна країна з відважним народом.

2. Українські політики стали об'єктом підвищеної уваги у міжнародних медіа. Це пов'язано з тим, що сучасне українське керівництво займає проактивну позицію у період війни. Політики України активно пропагують свою країну на міжнародній арені, виступають за демократичні цінності та протистоять російській агресії. Це викликає інтерес у міжнародних ЗМІ, як на позитивні інфоприводи так і на негативні розслідування, які шкодять медіаобразу України.

3. Україна сприймається як країна-жертва, бо більшість новин саме про руйнування інфраструктури, жертв. Менше новин подається про успіхи ЗСУ на фронті.

4. Росія стала об'єктом міжнародної ізоляції. Іноземні ЗМІ активно висвітлюють війну в Україні, акцентуючи увагу на злочинах російської армії. Це сприяє формуванню негативного образу Росії в світі та послаблює її вплив на міжнародній арені. Проте ЗМІ Угорщини та Німеччини дещо обережні у свої словах.

5. Україна стала однією з найважливіших тем у міжнародних ЗМІ. Хоч наразі новин вже менше ніж на початку повномасштабної війни. Це означає, що про Україну говорять, пишуть по всьому світу.

6. Телеканали найчастіше говорять і показують саме великі міста України: Київ, Харків Херсон, Донецьк, рідше Запоріжжя, Одеса.

Телесюжети в європейських медіа щодо України мають позитивне забарвлення. Якщо порівняти їх, то спільним є те, що з початку повномасштабного вторгнення кількість телесюжетів про Україну значно збільшилась. За даними телеканалу «НігТВ», з 24 лютого 2022 р. по 6 червня 2023 р. було випущено 1194 телесюжети, присвячених Україні. Серед них: 454 сюжети про військові події в Україні; 327 сюжетів про гуманітарну допомогу Україні; 227 сюжетів про політичну ситуацію в Україні; 96 сюжетів про культуру та історію України; 90 сюжетів про українців у світі. Найбільше

сюжетів було випущено в перші місяці війни, коли ситуація в Україні була найбільш напруженою. У цей період було випущено близько 700 сюжетів.

Наразі кількість сюжетів зменшилася. За даними телеканалу «RTL», з 24 лютого 2022 р. по 6 червня 2023 р. було оприлюднено 1066 телесюжетів, присвячених Україні. Мовник «M1», з 24 лютого 2022 р. по 6 червня 2023 р. транслював 934 телесюжети. Канали Польщі мали рекордну кількість телесюжетів – «TVP Info» (1294 телесюжети), «Polsat News» (914 телесюжетів), «TVM24 Bis» випустив 574 телесюжети. Згідно з даними телеканалів Німеччини, з початку повномасштабного вторгнення по 6 червня 2023 р. транслювали наступну кількість сюжетів, присвячених Україні, які були випущені у новинних випусках: ARD: 6 500 відео; ZDF: 5 200 сюжетів; RTL Television: 3 200 новин.

Також всі мовники висвітлюють образ України у більш позитивному стилі. У свою чергу уряд країн підтримує вступ України в ЄС, НАТО; допомагає у лікуванні та реабілітації українських військових. На нашу думку, важливо й те, що мовники демонструють обкладинки світових журналів у жовто-блакитних кольорах, ілюстративні малюнки про війну в Україні, портрети українських лідерів та людей як символів незламності. Цей феномен є важливим, оскільки він сприяє зміні сприйняття України в світі. Це демонструє боротьбу країни за власні демократичні цінності. Міжнародні ЗМІ активно використовують обкладинки для того, щоб привернути увагу до війни в Україні та засудити російську агресію.

Телеканали активно цитували політичних лідерів своєї країни, зокрема, Президента Польщі Анджея Дуда, канцлера Німеччини Олафа Шольца та президента Німеччини Франко-Вальтер Штайнмаєра. Ці лідери виступають за надання Україні допомоги, а також закликають до посилення санкцій проти Росії. На телеканалах «HirTV», «RTL» та «M1» найчастіше виступав прем'єр-міністр Віктор Орбан, який закликав за «мир в усьому світі».

Відомий британський політик, прем'єр-міністр Великої Британії Вінстон Черчіль одного разу сказав: «Хто володіє інформацією, той володіє світом». Ця

цитата є популярним висловом Натана Маєра Ротшильда, який сказав її ще в 19 столітті. Черчіль, скориставшись цією цитатою, далекоглядно передбачивши реалії XXI століття. У наш час інформація є одним з найважливіших ресурсів. Вона використовується для прийняття рішень, впливу на громадську думку та управління світом. Ті, хто володіє інформацією, мають можливість впливати на події та формувати майбутнє. У XXI ст. інформація стала більш доступною, ніж будь-коли раніше.

Завдяки розвитку технологій ми можемо отримувати інформацію з усього світу в режимі реального часу. Однак це також означає, що інформація стала більш складною і заплутаною. У цьому середовищі важливо розрізнати правду від брехні. Ті, хто володіє інформацією, мають можливість використовувати її для поширення дезінформації та пропаганди.

Це може призвести до небезпечних наслідків, таких як війна, що стала переломним моментом у світі. Вона привернула увагу до України та народу, які довели свою мужність і нескореність. Новинні канали по всьому світу змінили подачу новин про державу. Вони стали акцентувати увагу на героїзмі українського народу та злочинах російської армії. Це призвело до того, що образ України в світі почав змінюватися. Україна тепер сприймається не як країна, яка бореться за свої демократичні цінності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічний тлумачний словник української мови. Онлайн версія академічного тлумачного «Словника української мови» у 11 т. 1979. Т. 10. 408 с. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 15.09.2023).
2. ББС. Телемарафон: як він змінює українське суспільство та медіаринок, 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64112594> (дата звернення: 28.09.2023).
3. Буряк В. Поетика інформаційно-образної свідомості. Еволюція форм і методів вираження інформації (факту) в контексті інтелектуалізації творчої свідомості. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2001. 392 с.
4. Бутирський О. Україна у дзеркалі західних ЗМІ. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1878> (дата звернення: 14.10.2023).
5. Габар Н. Політичний портрет Української держави на сторінках «The New York Times». *Вісник Львівського університету. Сер. «Журналістика»*. 1993. Вип. 18. : Українська журналістика: формування сучасного обличчя. С. 36–41.
6. Гетманець М., Михайлин І. Сучасний словник літератури і журналістики. Харків : Прапор, 2009. 384 с.
7. Гурковський В. Захист іміджу Української держави в умовах інформаційної глобалізації В. Гурковський. 2012. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12GVIUIG.pdf> (дата звернення: 14.10.2023).
8. Дмитровський З. Організація роботи на телебаченні : тексти лекцій. Львів : Малий видавничий центр факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 98 с.
9. Дмитровський З. Телевізійна інформація: теорія і практика : навч. посіб. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 128 с.

10. Жугай В., Тарасюк В. Особливості роботи журналістів в умовах інформаційної війни. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obraz_2018_1_15 (дата звернення: 17.10.2023).

11. Brand Ukraine. Звіт про сприйняття України у світі. URL: <https://brandukraine.org.ua/uk/analytics/zvit-pro-sprijnyattya-ukrayini-u-sviti-2022/> (дата звернення: 29.09.2023).

12. Здоровега В. Природа і специфіка образу у журналістиці. *Онлайн-бібліотека ЛНУ ім. І. Франка* 2004. URL: www.franko.lviv.ua/faculty/jur/publications/visnyk26/Statti_Zdorovega.html (дата звернення: 21.09.2023).

13. Інститут світової політики. Україна епохи Януковича в дзеркалі світової преси (дослідження), 2012. URL: <https://glavcom.ua/publications/118990-ukrajina-epohi-janukovicha-v-dzerkali-svitovoji-presi-doslidzhennja.html>. (дата звернення: 26.09.2023)

14. Колісник Ю. «Обличчя опору»: Україна на перших шпальтах світу. URL: <https://chytomo.com/oblychchia-oporu-ukraina-na-pershykh-shpaltakh-svitu/> (дата звернення: 09.09.2023).

15. Колода А. Образ України в закордонних ЗМІ. *Proceedings of the 14th International Scientific and Practical Conference «Science and Practice: Implementation to Modern Society»* (April 26-28, 2023). Manchester : United Kingdom. 2023. P. 272–277.

16. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2011. 187 с. URL: <http://surl.li/dvbjuv> (last accessed: 24.10.2023).

17. Кулеба Д. Нові санкції ЄС. URL: <https://www.facebook.com/dmytro.kuleba/posts/10159702431168389> (дата звернення: 28.09.2023).

18. Лаврик О. Основи журналістики : навч.-метод. посіб. для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2008. 73 с.

19. Лисинюк М. В. Мова ЗМІ як показник мовної культури сучасного суспільства. *Культура і сучасність*. 2020. № 2. С. 33–38. URL: <http://surl.li/dvrkr> (дата звернення: 28.09.2023).
20. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Київ: / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів : Академвидав, 2007. Т. 2. 624 с.
21. Луман Н. Реальність мас-медіа. / За ред. В. Іванова та М. Мінакова. Київ : ЦВП, 2010. 158 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/luman_web.pdf (дата звернення: 22.09.2023).
22. Львівський медіафорум. Протидія наротивам російської пропаганди про Україну в західних медіа (дослідження). URL: <http://surl.li/moerx> (дата звернення: 26.09.2023).
23. Обкладинки всесвітньо відомих журналів про українську війну: PLAYBOY, VOGUE та ELLE. URL: <http://surl.li/nmlxh> (дата звернення: 09.10.2023).
24. Пархоменко Я. Публіцистична складова медійного образу. *Вісник електронних і друкованих ЗМІ*. 2015. №1 (23). С. 31–49.
25. Подпружнікова О. Персонаж як структурно-семантичний компонент рекламної комунікації. *Вісник Харківського ун-ту ім Каразіна*. Серія «Соціальні комунікації». 2015. Вип.7–8. С. 64–68.
26. Почепцов Г. Сміслові та інформаційні війни. *Інформаційне суспільство*, 2013. Вип. 18. С. 21–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/is_2013_18_6 . (дата звернення: 09.10.2023).
27. Сайт відомства Угорщини. URL: <https://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/prime-minister-viktor-orbans-statement-on-facebook-following-a-meeting-of-the-national-security-operational-group> (дата звернення: 30.09.2023).
28. Симоненко О. Інформаційні основи у формуванні іміджу сучасних політичних лідерів України. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2014. Вип. 2. С. 352–364.
29. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород : ВАТ «Закарпаття», 2007. 224 с.

30. Портал української мови та культури «Словник UA». URL: <http://surl.li/dvrko> (дата звернення: 28.09.2023).

31. Українське суспільство в умовах війни : колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с. URL: <http://surl.li/gdmev>. (дата звернення: 29.09.2023).

32. УНН. Україна об'єднала свій народ, політичний світ та медіапростір, однак вирішальною для перемоги є зброя – Зеленський. URL: <http://surl.li/moery> (дата звернення: 28.09.2023).

33. Федоров М. Телеграм-канал. URL: <https://t.me/zedigital> (дата звернення: 28.09.2023).

34. Щурко О. Чинники формування міжнародного образу держави: принципи класифікації. *Політична наука в Україні: стан і перспективи* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції (10-11 травня 2007 р.) / укл. М. Поліщук, Л. Скочиляс, Л. Угрин. Львів, ЦПД, 2008. 308 с. URL: <http://postua.info/shchurko.html> (дата звернення: 24.09.2023).

35. Andresoi C. E., & Buşu O. V. Social Image Concept. *Business Management Dynamics*, 2013. Vol. 3(3), P. 39. URL: <https://www.proquest.com/openview/41ff71f9259adbb776dfad9fabd03fe0/1?pqorigsite=gscholar&cbl=2050645> (last accessed: 20.09.2023).

36. Anholt S. Beyond the Nation Brand: The Role of Image and Identity in International Relations. *The Journal of Public Diplomacy*. 2013. № 2(1). P. 1–7. URL: <http://surl.li/dvvkg> (last accessed: 20.09.2023).

37. ARD. TV channel. URL: <https://www.ard.de/> (last accessed: 20.09.2022).

38. Anholt S. The importance of national reputation. Engagement: Public diplomacy in a globalized world. London: Foreign and Commonwealth Office, 2008 URL: <http://surl.li/nmlys> (last accessed: 12.10.2023).

39. Boulding K. *The Image: Knowledge in Life and Society*. USA MI : University of Michigan Press, 1956. 175 p.

40. Baumgartner F., Jones B. *Agendas and Instability in American Politics*. Chicago : University of Chicago Press, 2009. 368 p.
41. Chicago Council-Levada. Russian Public Accepts Putin's Spin on Ukraine Conflict, 2022. URL: <https://globalaffairs.org/research/public-opinion-survey/russian-public-accepts-putins-spin-ukraine-conflict> (last accessed: 30.09.2023).
42. Coban F. The Role of the Media in International Relations: From the CNN Effect to the Al –Jazeera Effect. *Journal of International Relations and Foreign Policy*, 2016. №2. P. 45–61.
43. Erlanger S., Shanker T. Kerry and Hagel Defend U.S. Engagement Abroad in Face of Criticism. Feb. 1, 2014. URL: <https://www.nytimes.com/2014/02/02/world/kerry-and-hagel-defend-us-engagement-abroad-in-face-of-criticism.html> (last accessed: 24.09.2023).
44. Gilboa E. The CNN Effect: The Search for a Communication. *Theory of International Relations. Political Communication: 2*. 2005. URL: https://www.researchgate.net/publication/228622269_The_CNN_Effect_The_Search_for_a_Communication_Theory_of_International_Relations (last accessed: 27.09.2023).
45. HirTV. TV channel. URL: <https://hirtv.hu/> (last accessed: 27.09.2022).
46. Livingston S. Clarifying The Cnn Effect: An Examination of Media Effects According to Type of Military Intervention: Harvard University John F. Kennedy School of Government 1997. URL: <http://surl.li/moesp> (last accessed: 27.09.2023).
47. Longman Dictionary of Contemporary English. Longman : Pearson Education, 2009. 2082 p.
48. M1. TV channel. URL: <https://mediaklikk.hu/> (last accessed: 20.10.2023).
49. McLuhan M. *Understanding Media: The Extensions of Man*. McGraw-Hill. 2013. URL: https://spada.uns.ac.id/pluginfile.php/671597/mod_resource/content/1/Understanding%20Media.pdf (last accessed: 20.09.2023).
50. PISOI C., TRAISTARU A., MANDRULEANU N. *Teste de marketing. Sinteze. Economia întreprinderii*. Craiova : Editura Arves, 2005. P. 421– 427.

51. Polsat News. TV channel. URL: <https://www.polsatnews.pl/> (last accessed: 20.09.2023).
52. RTL Television. TV channel. URL: <http://www.rtl.de/> (last accessed: 20.09.2023).
53. RTL. TV channel. URL: <https://rtl.hu/> (last accessed: 20.10.2023).
54. Shevchenko V. Visual history as a new type of journalistic communication (on the example of Ukrainian magazines). *Journalist's yearbook*, 2013. № 2. P. 49–52.
55. Smale A. Furious Bosnians Shut Down Central Sarajevo. Feb. 10. 2014. URL: <https://www.nytimes.com/2014/02/11/world/europe/bosnians-furious-with-politicians-shut-down-central-sarajevo.html> (last accessed: 24.09.2023).
56. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2014/02/21/world/europe/ukraine.html> 50 (last accessed: 28.09.2022).
57. TVM24 Bis. TV channel. URL: <https://tvn24.pl/> (last accessed: 20.10.2022).
58. TVPInfo. TV channel. URL: <https://www.tvp.info/> (last accessed: 20.10.2022).
59. Vlăduțescu, Ș. Raportul dintre mesaj și discurs. *Analele Universității din Craiova. Seria Științe filologice. Lingvistică*, 2013. Vol. 28(1 –2), P. 386 –397. URL: <http://surl.li/nmlzb> (last accessed: 17.09.2023).
60. Wolfsfeld G., Sheaffer. T. Compating Actors and the Constraction of Political News: The Contest Over Waves in Israel. *Political Communication*. 2006. № 23. P. 333–354. URL: <http://surl.li/nmlze> (last accessed: 28.09.2023).
61. ZDF. TV channel. URL: <https://www.zdf.de/> (last accessed: 28.10.2022).

ДОДАТОК А

НАУКОВА ПУБЛІКАЦІЯ

Колода А. Образ України в закордонних ЗМІ. Proceedings of the 14th International Scientific and Practical Conference «Science and Practice: Implementation to Modern Society» (April 26-28, 2023). Manchester : United Kingdom. 2023. P. 272–277.

Від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну пройшло вже більше року. За цей час чимало міжнародних ЗМІ писали про цю війну.

Актуальність роботи обумовлена тим, що Україна вже давно є країною, про яку пишуть іноземні ЗМІ. Від бойових дій на сході України до повномасштабного вторгнення на територію суверенної держави, імідж України в закордонних медіа формувався по-різному. Проте, світова спільнота визнала українську стійкість, незламність та волю до перемоги; про Україну і говорити, і писати стали інакше і частіше. Питання особливостей творення медіаобразу досі розглядалося недостатньо повно. У середині ХХ ст. значний внесок у вивчення психологічного аспекту іміджу зробили Л. Браун, Д. Джеймс, Д. Доті, Дж. Фолі та ін. Загальнотеоретичне підґрунтя для досліджень масово-комунікаційних процесів мають праці науковців У. Еко, Ю. Лотмана, Г. Маклюєна, І. Михайлина, Г. Почепцова, З. Фрейда, К. Юнга.

Професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, академік академії наук вищої освіти України І. Михайлин вважає, що «інформаційний образ – це матеріально втілене уявлення про реальну дійсність, тавтологічне, тотожне її відображення; не насажене енергією авторського ідеалу; це образ сухий, неестетичний, точний, позбавлений художніх засобів, тотожний своєму значенню, активний щодо застосування понятійного й категоріального апарату, спрямований на зображення швидше події, ніж людини». Цей образ України формують журналісти у своїх матеріалах для медіа.

«Reporter ohne grenzen» та українська партнерська організація Інститут масової інформації оприлюднили на сайті звіт «Рік війни проти свободи преси в цифрах», у якому зазначено, що з 24 лютого 2022 р. близько 12 тисяч українських та іноземних журналістів отримали акредитацію аби висвітлювати війну в Україні. «Багато з них ризикували життям, щоб задокументувати те, що сталося: вони повідомляли з районів інтенсивної боротьби, і деякі були цілями російських військ ... в перші три місяці, під час виконання професійних обов'язків загинули 8 працівників масмедіа. Серед них – французький журналіст Фредерік Леклерк-Імхофф. Він їхав у вантажівці, коли вона потрапила під обстріл російських військ. Український фотожурналіст Максим Левін навмисно вбитий загарбниками. Литовського режисера-документаліста Мантаса Кведаравічюса, знайшли мертвим у Маріуполі на початку квітня». 10 березня 2022 р. радник голови Офісу Президента України Михайло Подоляк повідомив, що майже «2000 іноземних журналістів щодня перебувають у найгарячіших точках цієї війни».

На сьогодні можна констатувати факт, що кожне закордонне ЗМІ (так чи інакше) «говорить» про Україну. Так французька газета «Le Figaro» опублікувала інтерв'ю з Володимиром Зеленським. У ньому йшла мова про рік повномасштабної війни та про майбутній приїзд Президента України до Європи. Також Володимир Зеленський «закликав західних лідерів озброювати Україну, поки росія не буде розгромлена, інакше “Путін зробить те ж саме в іншому місці”». Водночас у газеті писали і про візит Д. Байдена до Києва і про «картиною на віки» перед Михайлівським монастирем.

У свою ж чергу британська газета «Financial Times» публікує статті про переселенців з України, економіку нашої країни та масовані ракетні обстріли. Видання постійно

наголошує на тому, що не можна давати Росії маніпулювати зброєю масового ураження і лякати цим Україну і Європу.

У іспанській газеті «La Vanguardia» 8 березня вийшла стаття про українських жінок, які роблять свій внесок у оборону не лише всередині країни: одні беруть до рук зброю як солдати, а інші очолюють ініціативи громадянського суспільства. Існує також зовнішній фронт: конгреси, круглі столи, міжнародні нагороди, інтерв'ю в засобах масової інформації.

Окремі публікації про Україну в щотижневику «The Economist» зосереджені на темі повномасштабної війни, російської анексії Криму. У цьому журналі на початку 2022 р. щомісяця ключовою темою, що виносилася на обкладинки журналу, ставали події, пов'язані з Україною. Наприклад, у січні: «Російська рулетка. Ставки в Україні»), у лютому: «Де він зупиниться?», у березні: «Попереду жах», у квітні: «Володимир Зеленський: Чому Україна має перемогти», у травні: «Наскільки гнила російська армія?» тощо. В інших статтях обговорювалися зусилля України з реформування економіки та політичних інститутів, а також відносини країни з Європейським Союзом і НАТО. Крім того, «The Economist» висвітлював соціальні питання в Україні, такі як боротьба країни з корупцією, система охорони здоров'я, вплив пандемії COVID-19 тощо.

Щоденне американське видання «The Wall Street Journal» висвітлює низку тем, пов'язаних з Україною, зокрема політику, бізнес та соціальні питання. Окремі статті про Україну в цій газеті зосереджені на прагненнях країни залучити іноземні інвестиції та модернізувати свою економіку. Крім того, «The Wall Street Journal» розглядає питання ролі Китаю у цій війні.

В одному з найстаріших у світі міжнародних видань новин «The Guardian Weekly» пишуть про санкції, війну, майбутній контрнаступ України. 24 лютого 2023 р. видання опублікувало статтю, у якій обговорювались дієвість обмежень та чи працюють санкції на країну-терорист. Цей німецький журнал випустив номер із фото Президента України Володимира Зеленського на обкладинці з висловом: «Путін – це дракон, який постійно хоче їсти». Політики країн назвали цю війну «великою стратегічною помилкою президента Росії Володимира Путіна».

Світові ЗМІ детально висвітлюють вторгнення російських збройних сил в Україну, не залишаючи сумнівів про її жорстокість, кривавість, порушення всіх можливих міжнародних норм і звичаїв. Майже цілодобово транслюються сюжети на телеканалах BBC, CNN, FOX news тощо, у стрічках новин провідних інформаційних агенцій світу Reuters, Associated Press, Bloomberg та інших українська тема є актуальною. Незважаючи на шалену пропаганду і дезінформацію з боку російських агентів, провідні медіа світу керуються доказами і перевіреними фактами. Так, редакція «The New York Times» на протипагу заявам російської влади про вбивство людей після виходу їх військ з Київської області, опублікувала докази з супутникових знімків і довел, що тіла загиблих у Бучі лежали на вулицях у період, коли там були росіяни. Натомість, пропагандисти одразу ж заявили, що знімки сфабриковані Пентагоном.

Аналізуючи матеріали, звичайно ж, за оперативністю подання домінували соціальні мережі, прямі ефіри на телебаченні або радіо. Окремо хочемо звернути увагу на скільки зросла популярність платформи Telegram та Twitter як засобу поширення медійної інформації. Його використовують, зокрема, представники влади різних країн, громадські активісти волонтери і тим самим світ більше дізнається про війну.

Також у Telegram створили чат-бот у «Україна у заголовках». За допомогою нього можна моніторити згадки про Україну у світових ЗМІ. Бот моніторить провідні ЗМІ такі, як Великої Британії, США, Франції й Німеччини (наприклад, «Spiegel», «The Times», «Político»). Щодня користувачу надсилають список статей про Україну, опублікованих у світових медіа, або він може знайти потрібне за запитом.

Медіаобраз України в зарубіжних ЗМІ формувався різними чинниками, зокрема історією країни, геополітичною ситуацією та останніми подіями. На медіаімідж країни також вплинули культурні та соціальні чинники, адже багато світових видань зосереджують увагу

на багатій культурній спадщині та традиціях України, зокрема її кухні, музиці та мистецтві тощо.

На сьогодні війна Росії проти України триває, тому робити кінцеві висновки щодо формування медіаобразу України у світовому інформаційному просторі зарано. Проте, на основі цього дослідження у закордонних ЗМІ цілком помітна тенденція зміни наративів щодо України. Повномасштабне вторгнення в Україну згуртувала не лише український народ, владу, а й світову цивілізовану спільноту у протистоянні воєнним злочинам, порушенням прав і свобод людини, недотриманні міжнародних Конвенцій і Статутів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Михайлин І. Інформаційний образ як комунікативна категорія. *Нова серія : зб. Харківського історико-філологічного товариства*. Харків, 2009. С. 117–136.
2. Financial Times. URL: <https://www.ft.com/> (last accessed: 25.03.2023).
3. La Vanguardia. URL: <https://www.lavanguardia.com/internacional/20230308/8807982/ucrania-mujeres-dia-internacional-mujer-frente-militar-ucranianas.html> (last accessed: 23.03.2023).
4. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/face-a-la-menace-russe-zelensky-le-president-ukrainien-appelle-l-europe-a-l-aide-20210415> (last accessed: 24.03.2023).
5. Mykhajlo Podolyak: «2000 foreign journalist arrived to Ukraine». URL: https://twitter.com/Podolyak_M/status/1501833363497406465 (last accessed: 15.03.2023).
6. Reporter ohne grenzen. URL: <https://www.reporter-ohne-grenzen.de/pressemitteilungen/meldung/ein-jahr-krieg-gegen-die-pressefreiheit-in-zahlen> (last accessed: 27.03.2023).
7. The Economist. URL: <https://www.economist.com/> (last accessed 27.03.2023).
8. The Guardian Weekly. URL: <https://www.theguardian.com/international> (дата звернення: 27.03.2023).
9. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/2022/04/04/world/europe/bucha-ukraine-bodies.html> (last accessed: 24.03.2023).
10. The Wall Street Journal. URL: https://www.wsj.com/?mod=wsjheader_logo (last accessed: 27.03.2023).

ДОДАТОК Б

СЕРТИФІКАТ УЧАСТІ У КОНФЕРЕНЦІЇ

Certificate Number
Ap-2326123

**Certificate
of Participation**

We are honored to present this certificate to

Alina Koloda

for participation in the
XIV International Scientific and Practical Conference
SCIENCE AND PRACTICE: IMPLEMENTATION TO MODERN SOCIETY
held on April 26-28, 2023 in Manchester, United Kingdom.

and for publishing a scientific paper
ОБРАЗ УКРАЇНИ В ЗАКОРДОННИХ ЗМІ

The Certificate confirms 12 hours of remote work on the preparation of scientific paper. The organizing committee recommends to award a 0,4 ECTS credits for participant for being involved.

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference are available on a website:
<https://archive.interconf.science/index.php/conference-proceedings/issue/archive>

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача освітнього ступеня магістра ЗНУ**

Я, Колода Аліна Сергіївна, студентка 2 курсу, заочної форми навчання, факультету журналістики, спеціальність журналістика, адреса електронної пошти alya.koloda@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Медіаобраз України в інформаційному просторі країн ЄС під час російського повномасштабного вторгнення» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайоmlена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

-згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата

Підпис

Колода А.С. (студент)

Дата

Підпис

Костюк Ю.В. (науковий керівник)